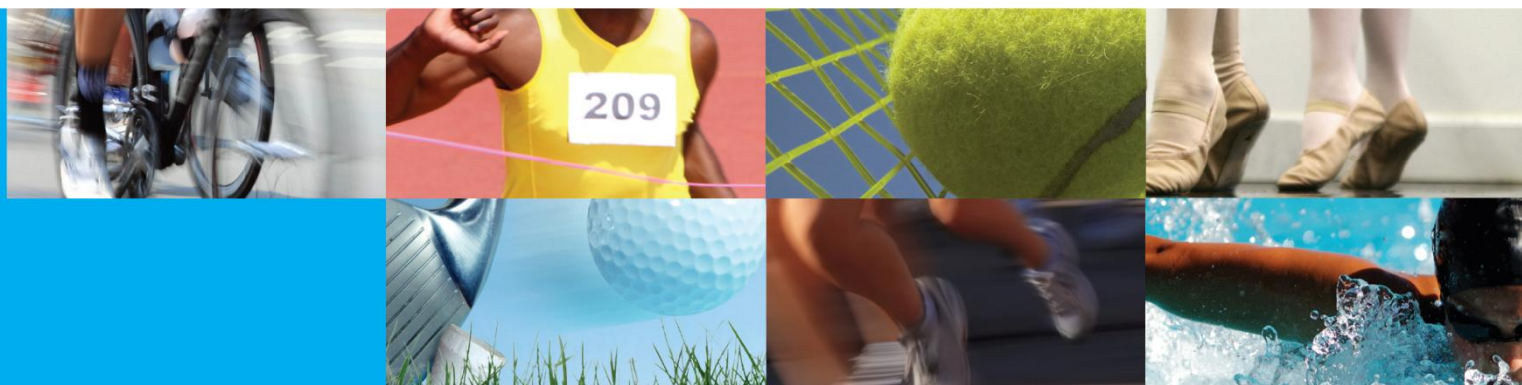

Ruimte voor sport in Utrecht 2012-2030

Sven Bakker

Remco Hoekman

Ruimte voor sport in Utrecht 2012-2030

Een vraag-aanbodanalyse van
buitensportaccommodaties, 2012-2030

In opdracht van gemeente Utrecht

**Sven Bakker
Remco Hoekman**

© *Mulier Instituut*
Utrecht, november 2013

*Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding en werkwijze	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Onderzoeksopzet	10
1.4 Afbakening	12
1.5 Gebruikte begrippen	12
1.6 Bevolkingsontwikkeling tot en met 2030	13
1.7 Leeswijzer	14
2. Voetbal	15
3. Tennis	31
4. Hockey	35
5. Korfbal	39
6. Honk-/softbal	41
7. Handbal	43
8. Conclusie	45
8.1 Algemeen	45
8.2 Voetbal	45
8.3 Tennis	48
8.4 Hockey	48
8.5 Korfbal	49
8.6 Honk-/softbal	49
8.7 Handbal	49
9. Aanbevelingen	51
9.1 Algemeen	51
9.2 Voetbal	51
9.3 Tennis	55
9.4 Hockey	55
9.5 Korfbal	56
9.6 Honk-/softbal	56
9.7 Handbal	56

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Utrecht heeft het Mulier Instituut met het huidige ruimteonderzoek een vervolg gegeven aan het ruimteonderzoek dat in 2006 werd uitgevoerd, ook door het Mulier Instituut. Het huidige ruimteonderzoek is volgens dezelfde principes uitgevoerd als het onderzoek 'Ruimte voor sport in Utrecht 2006'. Het legt de basis voor het accommodatiebeleid in Utrecht in de komende 15-20 jaar.

In het ruimteonderzoek is de huidige buitensportruimte in de gemeente Utrecht in kaart gebracht voor voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal. Verder is voor deze sporttakken de ruimtebehoefte tot en met 2030 berekend, met behulp van de bevolkingsprognosemethode (alle sporten), trendextrapolatie (voetbal) en de groeiprognosemethode (hockey). Voor alle sporten zijn berekeningen op stadsniveau gemaakt, aangevuld met berekeningen op wijkniveau voor de voetbalsport. Op basis van deze berekeningen zijn toekomstige ruimtelijke knelpunten inzichtelijk gemaakt. Ten slotte zijn oplossingsrichtingen gegeven om de geconstateerde ruimtelijke knelpunten op te lossen.

Afwijkend aan het ruimteonderzoek uit 2006 zijn het toevoegen van tennis en honk-/softbal aan het onderzoek en het creëren van een kaart gemaakt met de voetbalaccommodaties in Utrecht.

De volgende drie onderzoeksvragen staan centraal in het onderzoek:

- 1) *Waar bevinden zich de voetbalsportaccommodaties in de gemeente Utrecht en hoe ziet de spreiding van deze accommodaties over de stad eruit?*
- 2) *Wat is de vraag naar velden voor voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal in de periode 2012 – 2030 in de gemeente Utrecht, en welke overschotten/tekorten kunnen zich voor gaan doen uitgaande van het aanbod in 2012?*
- 3) *Welke oplossingsrichtingen zijn gegeven de ruimtelijke context in de gemeente Utrecht denkbaar voor de gesignaleerde overschotten/tekorten?*

Onderzoeksvraag 1: voetbalsportaccommodaties op de kaart

Voor het in kaart brengen van de spreiding van voetbalsportaccommodaties over de stad Utrecht is met behulp van GIS (geografisch informatiesysteem) een kaart gemaakt, zie hoofdstuk 2.

Onderzoeksvraag 2: vraag-aanbodanalyse voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal

Een samenvattend antwoord van deze tweede onderzoeksvraag is hieronder per sport weergegeven.

Voetbal

In totaal liggen er bij de 23 voetbalparken in de gemeente Utrecht 84,5 voetbalvelden, uitgesplitst in 43,5 natuurgras- en 41 kunstgrasvelden. Dit komt neer op 125,5 normvelden, vanwege de dubbeltelling van kunstgrasvelden (zowel wedstrijd- als trainingsveld). Er zijn 165 seniorenteams op zaterdag (137 heren- en 28 damesteams) en 148 seniorenteams op zondag (137 heren- en 11 damesteams). Verder zijn er 184 junioren-, 423 pupillen- en 6 G-teams. Het totaal aantal teams in Utrecht komt daarmee op 926.

Momenteel wordt er, op basis van de bevolkingsprognosemethode, een overschot van 7,5 trainingsvelden en een evenwichtssituatie qua wedstrijdvelden geconstateerd. Ondanks het aanleggen van een extra natuurgrasveld en dankzij een toenemende behoefte aan voetbalvelden,

verandert het overschot uit 2012 in 2016 in een tekort van 8 wedstrijdvelden. Dit loopt op naar een tekort van 14 wedstrijdvelden in 2020 en 25 wedstrijdvelden in 2030.

Hoewel ten opzichte van 2006 het totaal aantal voetbalvelden is afgenomen van 87 naar 84,5, is het aantal normvelden in de periode 2006-2012 toegenomen van 107 tot 125,5 dankzij de investeringen in kunstgras (16 kunstgrasvelden in 2006; 41 in 2012). Met 41 kunstgrasvelden kent gemeente Utrecht een bijzonder hoog aandeel kunstgrasvelden (49%).

Met name vanwege een onderschatting van de toename in bevolkingscijfers werd er in 2006 een te lage behoefte voorspeld voor 2010 (92 normvelden) en 2015 (105 normvelden). De daadwerkelijke behoefte in 2012 blijkt 118 normvelden en in 2016 breidt deze zich verder uit naar 130 normvelden.

Op wijkniveau wordt er in *Noord-Oost* een tekort van 5 wedstrijdvelden gesignaleerd, in 2030 oplopend naar een tekort van 7 wedstrijdvelden en 1 trainingsveld.

In *Overvecht* is er een overschot van 3 wedstrijdvelden en een tekort van 0,5 trainingsveld. In 2030 wordt er nog een overschot van 2 wedstrijdvelden verwacht. Het tekort van 0,5 trainingsveld blijft stabiel.

Noord-West heeft momenteel een overschot van 3,5 wedstrijdvelden en van 1,5 trainingsvelden. Dit slinkt in de periode tot en met 2030 naar verwachting geleidelijk naar een overschot van 2,5 wedstrijdvelden en van 1,5 trainingsvelden.

In *Oost* wordt momenteel een tekort geconstateerd van 1 wedstrijdveld en 2 trainingsvelden en hier loopt het tekort tot en met 2030 op naar 4 wedstrijd- en 4 trainingsvelden.

Zuid heeft in 2012 een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 1,5 trainingsveld. Het tekort aan wedstrijdvelden neemt tot en met 2030 toe tot een tekort van 1,5 wedstrijdveld. Het overschot van 1,5 trainingsvelden blijft bestaan voor de gehele periode tot en met 2030.

In *Zuid-West* is er momenteel een tekort van 2 wedstrijdvelden. In 2030 wordt er een tekort van 3 wedstrijdvelden en 1 trainingsveld geconstateerd.

West heeft een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 0,5 trainingsveld. In 2030 verandert het overschot van 0,5 trainingsveld in een tekort van 0,5 trainingsveld.

Leidsche Rijn kent momenteel nog een overschot van 1,5 wedstrijdvelden en van 1,5 trainingsvelden, maar in 2030 verandert het overschot in een tekort van 5,5 wedstrijdvelden en van 1,5 trainingsvelden.

In *Vleuten De Meern* wordt er momenteel een tekort van 2 wedstrijdvelden en een overschot van 3 trainingsvelden geconstateerd. Het tekort aan wedstrijdvelden loopt op tot een tekort van 6 wedstrijdvelden. Er blijft in 2030 een overschot van 2 trainingsvelden.

Tennis

In het ruimteonderzoek zijn 18 tennisverenigingen aan bod gekomen met een totaal aanbod van 133 tennisbanen. Momenteel wordt een tekort gesignaleerd van 33 tennisbanen, oplopend naar een tekort van 70 banen in 2030. Met name bij T.C. Domstad, T.C. Iduna, L.T.C. Vleuten De Meern en U.L.T.V. Rhijnauwen, de vier grootste tennisverenigingen in Utrecht, is sprake van een tekort aan tennisbanen. Vanwege het beperkte aantal tennisbanen voor een groot aantal leden is de baandruk in de gemeente Utrecht met 92 leden per baan erg hoog.

Hockey

Er zijn drie hockeyverenigingen in Utrecht: Kampong, Zwaluwen en Fletiomare. Alleen Fletiomare heeft momenteel een tekort van 1 hockeyveld. Op basis van de bevolkingsprognosemethode groeit dit naar verwachting naar een tekort van 3 hockeyvelden in 2030. Bij Kampong ontstaat er tot en met 2030 een tekort van 2 hockeyvelden. Bij de

Zwaluwen wordt tot en met 2030 een evenwichtssituatie verwacht. Op basis van de ledengroeimethode vallen de tekorten bij Fletiomae en Kampong hoger uit en ontstaat er zelfs bij Zwaluwen een tekort.

Korfbal

In de gemeente Utrecht kunnen de korfbalverenigingen HKC, Synergo, Fiducia en Vogel de komende periode met hun huidige accommodatie goed uit de voeten.

Honk- en softbal

Domstad Dodgers en U.V.V. hebben beide momenteel voldoende ruimte om aan de huidige vraag te voldoen. Deze evenwichtssituatie zet zich voort bij U.V.V., maar bij Domstad Dodgers ontstaat er op termijn een tekort aan 1 jeugdhonkbal-/softbalveld.

Handbal

De twee handbalverenigingen Leidsche Rijn en V.S.C. hebben momenteel en in de toekomst voldoende handbalvelden tot hun beschikking.

Onderzoeksvraag 3: oplossingsrichtingen voor overschotten/tekorten

Op basis van de geconstateerde overschotten en tekorten bij voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal, inzichten uit interviews met Vereniging Sport Utrecht (VSU) en met de KNVB-afgevaardigde voor de gemeente Utrecht en gesprekken met beleidsmedewerkers sport(accommodaties) van de gemeente Utrecht, worden er in hoofdstuk 9 gefundeerde adviezen en aanbevelingen aangedragen over mogelijke oplossingsrichtingen voor de constatering per sporttak.

In zijn algemeenheid is er sprake van een goede Ausgangssituatie in de ruimte voor sport in Utrecht. Gelet op de verwachte bevolkingsgroei in de komende jaren is een verdere toename in de vraag naar ruimte voor sport te verwachten. Gezien de stedelijke dichtheid zal het geen eenvoudige taak zijn te blijven investeren in uitbreidingen in de sportruimte, omdat op sommige plaatsen de mogelijkheid tot uitbreiding ontbreekt. Hierdoor zal het van belang zijn om de mogelijkheden voor een efficiënter gebruik van de ruimte te exploreren. Daarbij kan gedacht worden aan het vergroten van samenwerking en gedeeld gebruik van velden binnen sportparken, het verruimen van de speeldagen, het bevorderen van het spelen op zondag (in plaats van zaterdag) en het optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden van kunstgrasvelden.

1. Inleiding en werkwijze

1.1 Inleiding

De gemeente Utrecht heeft het Mulier Instituut opdracht gegeven in 2012 een update uit te voeren van het ruimteonderzoek dat het Mulier Instituut heeft uitgevoerd in 2006. De afgelopen jaren hebben verschillende uitbreidingen in de ruimte voor sport plaatsgevonden, waarmee ingespeeld werd op de geconstateerde behoefte uit het onderzoek 'Ruimte voor sport in Utrecht' uit 2006. De gemeente Utrecht wenst gegeven de bevolkingsontwikkeling tot 2030 en de ontwikkelingen in het sportlandschap vanaf 2006 het eerdere onderzoek te actualiseren om grip te blijven houden op veranderingen in de behoefte aan ruimte voor sport nu en in de toekomst. De gemeente wenst inzicht te verkrijgen in de concrete ruimtebehoefte voor de georganiseerde sport. Hierbij dient aandacht te zijn voor de huidige en toekomstige ruimtebehoefte aan sportvelden (buitensport).

Het ruimteonderzoek wordt volgens dezelfde principes uitgevoerd als het onderzoek 'Ruimte voor sport in Utrecht' uit 2006 en hiermee wordt de basis gelegd voor het accommodatiebeleid in de komende 15-20 jaar. Het Mulier Instituut heeft vergelijkbare onderzoeken uitgevoerd in andere gemeenten zoals Den Haag, Tilburg, Maastricht, Groningen, Amersfoort en Houten aan de hand van het door het Mulier Instituut ontwikkelde rekeninstrument, waarbij aantallen velden en teams en de daarbij behorende planningsnormen worden afgezet tegen bevolkingscijfers. Steeds ging het hierbij om het geven van een zo objectief mogelijk beeld van de behoefte aan sportruimte (voor een aantal sporttakken) nu en op de langere termijn en daarmee van de overschotten dan wel tekorten die mogelijk ontstaan.

In het onderzoek wordt ook ingegaan op de afwijkingen die nu geconstateerd worden ten opzichte van de voorspellingen uit 2006, wat hiervan de mogelijke oorzaken zijn en wat eventuele consequenties zijn voor nieuwe behoefteprognoses. Verder is er aandacht voor de door Vereniging Sport Utrecht (VSU) gesignaleerde wachtlijstproblematiek.

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Allereerst is er het in kaart brengen van de huidige buitensportruimte in de gemeente Utrecht, het berekenen van de ruimtebehoefte voor de geselecteerde sporttakken en het inzichtelijk maken van eventuele toekomstige ruimtelijke knelpunten ten aanzien van de sport. Vervolgens worden oplossingsrichtingen gegeven om de geconstateerde ruimtelijke knelpunten op te lossen.

1.2 Onderzoeksvragen

Het rekeninstrument dat het Mulier Instituut heeft ontwikkeld wordt toegepast op de sporten voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal. In vergelijking met 2006 zijn tennis en honk-/softbal toegevoegd aan het onderzoek en worden de accommodaties van de voetbalsport op kaart weergegeven om te visualiseren hoe de voetbalaccommodaties van de gemeente Utrecht zijn verdeeld over de stad.

Centraal in het onderzoek staan de volgende drie vragen:

- 1) *Waar bevinden zich de voetbalsportaccommodaties in de gemeente Utrecht en hoe ziet de spreiding van deze accommodaties over de stad eruit?*

- 2) *Wat is de vraag naar velden voor voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal in de periode 2012 – 2030 in de gemeente Utrecht, en welke overschotten/tekorten kunnen zich voor gaan doen uitgaande van het aanbod in 2012?*
- 3) *Welke oplossingsrichtingen zijn gegeven de ruimtelijke context in de gemeente Utrecht denkbaar voor de gesignaleerde overschotten/tekorten?*

1.3 Onderzoekopzet

Hieronder staat beschreven hoe dit onderzoek gegeven de onderzoeksvragen is uitgevoerd, gevolgd door een overzicht van de dataverzameling die nodig was om dit te realiseren.

Onderzoeksvraag 1: voetbalsportaccommodaties op de kaart

Voor het in kaart brengen van de spreiding van voetbalsportaccommodaties over de stad Utrecht is met behulp van GIS (geografisch informatiesysteem) een kaart gemaakt. De kaart met voetbalparken bevat de accommodatiegegevens, waaronder het aantal normvelden aanwezig op het voetbalpark en de adresgegevens, die de gemeente Utrecht heeft aangeleverd ten behoeve van het onderzoek.

Onderzoeksvraag 2: vraag-aanbodanalyse voetbal, hockey, tennis, korfbal, handbal en honk-/softbal

Voor de vraag-aanbodanalyses hebben we het door het Mulier Instituut ontwikkelende rekeninstrument¹ gebruikt, waarbij aantallen velden en teams en de daarbij behorende planningsnormen worden afgezet tegen bevolkingscijfers. Dit instrument is behoudens wijzigingen in de planningsnormen voor sporttakken ook in 2006 toegepast. Voor toepassing van dit instrument heeft de gemeente Utrecht informatie aangereikt over de buitensportaccommodaties, waaronder de locaties, het aantal velden, de ondergrond van de velden en de aanwezigheid van verlichting. Daarnaast zijn teamaantallen verstrekt van de buitensportverenigingen voor de sporten voetbal, hockey, honk-/softbal, korfbal en handbal en het aantal leden van de tennisverenigingen. Tot slot zijn de bevolkingsprognoses naar leeftijd en wijk ter beschikking gesteld ten behoeve van dit onderzoek. Op basis van de aangereikte informatie zijn voor de vraag-aanbodanalyse berekeningen uitgevoerd op een tweetal niveaus:

- Stadsniveau. Dit omvat de stad Utrecht als geheel waarbij geen onderscheid is gemaakt in stadswijken. Deze analyse geeft een algemeen beeld van de ruimtebehoefte. Door het hoge schaalniveau zijn de berekeningen als een minimumvariant te beschouwen wanneer meer dan één vereniging in de betreffende sporttak actief is. Er wordt dan als het ware van het meest efficiënte gebruik van de velden uitgegaan alsof maar één vereniging op één locatie actief is. In de praktijk is dat niet het geval.
- Wijkniveau. Voor de voetbalsport zijn aparte analyses per wijk verricht om nauwkeuriger aan te kunnen geven waar zich in de stad de overschotten en tekorten voordoen. We hebben bij deze analyses afzonderlijk aandacht voor de negen wijken van Utrecht; (1) Noord-Oost, (2) Overvecht, (3) Noord-West, (4) Oost, (5) Zuid, (6) Zuid-

¹ Voor meer informatie zie het artikel op [www.sportknowhowxl.nl](http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=detail&catid=adviezen-uit-de-praktijk&cntid=1642) in rubriek: adviezen uit de praktijk <http://www.sportknowhowxl.nl/index.php?pageid=detail&catid=adviezen-uit-de-praktijk&cntid=1642>

West, (7) West, (8) Leidsche Rijn en (9) Vleuten De Meern. De berekeningen op wijkniveau kunnen in de voetbalsituatie als het meest betrouwbaar worden beschouwd.

De berekeningen zijn gemaakt voor de jaren 2016, 2020 en 2030. Daarbij is waar relevant een vergelijking gemaakt met de uitkomsten van het ruimteonderzoek uit 2006 en is er aandacht besteed aan de verschillen tussen onze prognoses uit 2006 voor 2012 en de huidige geconstateerde situatie in 2012.

Hierbij volgen de drie methoden die bij het onderzoek zijn ingezet: trendextrapolatie, bevolkingsprognose en ledengroeipercentage.

Methode trendextrapolatie

Deze methode is in 2006 gebruikt voor voetbal en dat is ditmaal weer gedaan. Bij deze methode zijn teamaantallen vanaf het seizoen 1996/1997 tot en met afgelopen seizoen 2011/2012 geëxtrapoleerd naar de periode tot en met 2030. Vervolgens is op basis hiervan het aantal verwachte SWE-teams (seniorwedstrijdequivalent teams) berekend via de bespelingsnorm en op grond daarvan via de planningsnorm het aantal benodigde velden. De gegevens die zijn gebruikt voor het onderzoek in 2006 gaven de gelegenheid om na te gaan of bij verenigingen sprake was van een stijging of daling van teamaantallen en als de situatie daar om vroeg hiermee rekening te houden bij de raming van teamaantallen in de toekomst.

Methode bevolkingsprognose

Deze methode is bij alle sporten toegepast en gaat uit van de teamaantallen van het seizoen 2012/2013, behalve bij tennis, waar wordt uitgegaan van individuele leden. Deze teamaantallen zijn opgehoogd met de verwachte ontwikkeling van de bevolking (6-11, 12-17, 18+). Aan de hand van het verwachte aantal teams (bij tennis aan de hand van het verwachte aantal individuele leden) is vervolgens via berekening van het aantal SWE-teams (via de bespelingsnorm) en via de planningsnormen berekend hoeveel velden er nodig zijn in 2016, 2020 en 2030. Dit aantal is afgezet tegen het aantal beschikbare velden.

Methode ledengroeipercentage KNHB

De groei die de hockeysport in de afgelopen jaren heeft doorgemaakt, vraagt om een aparte berekeningswijze bij het ramen van de toekomstige behoefte. Hierbij is uitgegaan van de ledengroei van de KNHB over de afgelopen jaren, waarmee de methode veel weg heeft van de eerder beschreven trendextrapolatie. Deze methode is toegepast in combinatie met de bevolkingsprognosemethode.

Tabel 1.1 Overzicht gebruikte methoden per sport

	Analyseniveau	Gehanteerde analysemethode
Voetbal	Wijk	Methode bevolkingsprognose
	Stedelijk	
	Stedelijk	Methode trendextrapolatie
Hockey	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
		Methode ledengroei (percentage) KNHB
Tennis	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose (op basis van ledental)

Korfbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Handbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Honk-/softbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose

Onderzoeksvraag 3: oplossingsrichtingen voor overschotten/tekorten

Om op basis van de geconstateerde overschotten en tekorten te komen tot een gefundeerd advies over mogelijke oplossingsrichtingen zijn verschillende interviews gehouden. Naar aanleiding van de voorlopige uitkomsten van het onderzoek is met de VSU als belangenbehartiger van de georganiseerde sport in Utrecht en met de KNVB-afgevaardigde voor de gemeente Utrecht gesproken. Daarbij stond centraal in hoeverre de uitkomsten het beeld bevestigen dat zij hebben van de situatie en wat voor mogelijke oplossingsrichtingen zij zien voor de geconstateerde overschotten en tekorten. Vervolgens zijn de uitkomsten en de aanvullende inzichten uit de interviews met VSU en KNVB verwerkt tot voorlopige conclusies en aanbevelingen die daarna besproken zijn met beleidsmedewerkers sport(accommodaties) van de gemeente Utrecht.

1.4 Afbakening

Bij het schetsen van de ruimtebehoefte voor sport richt dit onderzoek zich enkel op de formele sportaccommodaties, die door de gemeente worden verhuurd aan sportverenigingen. Hierbij is geen aandacht voor bijvoorbeeld Cruijff Courts of stadsparken. Bij de berekening van de behoefte aan sportvelden zijn geen studentensportverenigingen en -voorzieningen meegenomen.

1.5 Gebruikte begrippen

Belastingcoëfficiënt

Deze geeft per type team aan wat de belasting is van dat type team voor het sportveld, met een seniorteam als standaard (belastingcoëfficiënt seniorteam = 1).

Seniorwedstrijdequivalent-teams (SWE-teams)

Op basis van de belastingcoëfficiënt worden de andere teams omgerekend naar seniorteams. Een seniorteam kent een belastingcoëfficiënt van één, terwijl een deel van de jeugdteams een lagere belastingcoëfficiënt kent. Hoe jonger de jeugdteams, hoe lager de belastingcoëfficiënt. Het idee hierachter is dat de meeste jeugdteams minder ruimte in beslag nemen en minder intensief gebruikmaken van de ruimte dan seniorenteams.

Door het aantal jeugdteams te vermenigvuldigen met de eigen belastingcoëfficiënt, wordt de belasting uitgedrukt in de belasting van seniorteams. Het resultaat van de optelling van de jeugdteams (uitgedrukt in de belasting van seniorteams) en de seniorteams wordt het totaal aantal seniorwedstrijdequivalent-teams (SWE-teams), ook wel normteams, genoemd.

Omrekening van het aantal teams naar het aantal SWE-teams/normteams gebeurt dus met behulp van de belastingcoëfficiënt.

Planningsnorm (NOC*NSF)

De planningsnorm geeft aan, al dan niet per type wedstrijdveld, hoeveel SWE-teams wedstrijden kunnen spelen op dit veld. Bij voetbal en hockey worden verschillende planningsnormen gehanteerd voor zaterdag, zondag en het hele weekend. Deze afwijkende normen zijn gebaseerd op de belasting van de velden. In het geval van voetbal is de planningsnorm voor zaterdag (norm = 5,5) hoger dan voor zondag (norm = 5). Dit komt

enerzijds door de mindere belasting van de jeugdteams die op zaterdag actief zijn. Anderzijds spelen organisatorische zaken een rol (onder andere kleedkamergebruik). De planningsnorm voor het weekend (norm = 9) is geen optelling voor zaterdag en zondag, omdat dit ten koste zou gaan van de kwaliteit van het veld. Met behulp van de planningsnorm wordt bepaald hoeveel velden er nodig zijn.

1.6 Bevolkingsontwikkeling tot en met 2030

Aan de hand van team- en ledenaantallen per sport gecombineerd met de geprognosticeerde bevolkingsontwikkeling tot en met 2030 zijn in deze rapportage tekorten en overschotten geduid. Om inzicht te verschaffen in de bevolkingsontwikkeling in de gemeente Utrecht, wordt hiervan in tabel 1.2 een overzicht weergegeven.

Tabel 1.2 Prognose bevolkingsontwikkeling gemeente Utrecht tot en met 2030, behorend bij voetbal, hockey, korfbal, handbal en honk-/softbal

	2012	2016	2020	2030
6-11 jaar	20.222	22.216	23.809	25.791
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+9,9	+17,7	+27,5
12-17 jaar	15.608	18.290	20.271	23.384
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+17,2	+29,9	+49,8
18-54 jaar	196.793	204.391	212.435	231.215
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+3,9	+8,0	+17,5
6-54 jaar	232.623	244.897	256.515	280.390
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+5,3	+10,3	+20,5

Op basis van de bevolkingscijfers in tabel 1.2 kan gemeente Utrecht met recht een groeigemeente worden genoemd. In alle leeftijdscategorieën is er tot en met 2030 een flinke stijging te verwachten. Met name de groep 12-17-jarigen groeit tot en met 2030 behoorlijk met 49,8 procent. De bevolkingsprognose in tabel 1.2 wordt gehanteerd bij de berekeningen bij voetbal, hockey, korfbal, handbal en honk-/softbal.

Tabel 1.3 Prognose bevolkingsontwikkeling gemeente Utrecht tot en met 2030, behorend bij tennis

	2012	2016	2020	2030
6-17 jaar	35.830	40.506	44.080	49.175
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+13,1	+23,0	+37,3
18-65 jaar	225.478	234.759	246.109	272.198
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+4,1	+9,2	+20,7
6-65 jaar	261.308	275.265	290.189	321.373
<i>Groei/daling t.o.v. 2012 (in %)</i>		+5,3	+11,1	+23,0

De bevolkingsprognose in tabel 1.3 wordt gehanteerd bij de berekeningen bij tennis. Ook hierin komt duidelijk naar voren dat er tot en met 2030 een stijging in de bevolkingscijfers te verwachten valt.

Voor de berekeningen bij tennis worden, in tegenstelling tot de andere sporten, ook de 55- tot en met 65-jarigen meegenomen. De landelijke trend is dat ook de 55- tot en met 65-jarigen in ruime mate aan tennis deelnemen. Vandaar dat ook in dit onderzoek deze leeftijdsgroep is meegenomen in de berekeningen voor de tennissport.

Vergelijking met prognoses uit 2006

In deze rapportage is waar relevant een vergelijking gemaakt met de uitkomsten uit het ruimteonderzoek uit 2006. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de uitkomsten uit 2006 gebaseerd zijn op de bevolkingsprognose voor de gemeente Utrecht uit 2006. Deze prognose blijkt anno 2012 een onderschatting te zijn geweest van het aantal inwoners in de gemeente Utrecht. In 2006 werd voorspeld dat in 2015 de gemeente Utrecht 208.986 inwoners zou tellen in de leeftijd van 6-54 jaar. In 2012 telt gemeente Utrecht echter 232.623 inwoners in de leeftijd van 6-54 jaar met de verwachting dat dit in 2016 is opgelopen naar 244.897 inwoners. De prognose uit 2006 blijkt vooral af te wijken bij de 18-54 jarigen: waar vanaf 2006 een afname was voorspeld, is sprake van een stijging van deze leeftijdsgroep. In tabel 1.4 is de bevolkingsprognose uit 2006 weergegeven die bij het ruimteonderzoek uit 2006 is gebruikt. In het ruimteonderzoek uit 2006 is de tennissport buiten beschouwing gelaten.

Tabel 1.4 Prognose bevolkingsontwikkeling gemeente Utrecht 2006, 2010 en 2015 uit ruimteonderzoek 2006

	2006	2010	2015
6-11 jaar	15.796	18.635	22.020
<i>Groei/daling t.o.v. 2006 (in %)</i>		<i>+18,0</i>	<i>+39,4</i>
12-17 jaar	14.811	15.143	17.185
<i>Groei/daling t.o.v. 2006 (in %)</i>		<i>+2,2</i>	<i>+16,0</i>
18-54 jaar	176.773	161.748	169.781
<i>Groei/daling t.o.v. 2006 (in %)</i>		<i>-8,5</i>	<i>-4,0</i>
6-54 jaar	207.380	195.526	208.986
<i>Groei/daling t.o.v. 2006 (in %)</i>		<i>-5,7</i>	<i>+0,8</i>

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze rapportage wordt de stand van zaken qua velden en teamaantallen voor de voetbalsport in Utrecht nader belicht en worden er, op basis van de bevolkingsontwikkeling, tekorten en overschotten aan trainings- en wedstrijd velden gesignaleerd. Dit gebeurt op stads- en wijkniveau. Daarnaast worden op basis van historische teamaantallen trendextrapolaties uitgevoerd. In hoofdstuk 3 komt de tennissport aan bod en wordt er in kaart gebracht hoeveel leden en banen er per vereniging zijn. Door deze gegevens af te zetten tegen de huidige bevolkingsgegevens en toekomstige bevolkingsontwikkeling, worden er tekorten en overschotten aangeduid. In hoofdstuk 4 is het de beurt aan de hockeysport, waar ook tekorten en overschotten worden gesignaleerd. Bovendien wordt er bij de hockeysport een extra berekening uitgevoerd op basis van landelijke groeicijfers van de hockeybond. In hoofdstuk 5 wordt de korfbalsport nader belicht, in hoofdstuk 6 wordt aandacht besteed aan honk-/softbal en in hoofdstuk 7 is het de beurt aan het handbal. Conclusies over de geconstateerde overschotten en tekorten staan in hoofdstuk 8. Ten slotte worden er in hoofdstuk 9 aanbevelingen gedaan.

2. Voetbal

De spreiding van de voetbalaccommodaties over de stad Utrecht is in kaartvorm weergegeven in figuur 2.1. De kaart maakt onderscheid in grootte van de voetbalaccommodaties op basis van het aantal normvelden (korte uitleg verderop in deze alinea).

De uitgangssituatie van de voetbalsport in Utrecht voor het seizoen 2012/2013 staat weergegeven in tabel 2.2. Deze tabel toont een totaaloverzicht van het aantal natuurgrasvelden, opgesplitst in trainings- en wedstrijdsvelden, het aantal kunstgrasvelden en het totaal aantal voetbalvelden per sportpark. Daarnaast staat per voetbalvereniging aangegeven over hoeveel senioren- en juniorenteams deze beschikt. Deze cijfers bieden ten eerste een overzicht van de actuele situatie van de voetbalsport in Utrecht en dienen ten tweede als basis voor de berekeningen van overschotten en tekorten aan trainings- en wedstrijdsvelden zoals weergegeven in tabel 2.3 en 2.5.

Bij de berekeningen van overschotten en tekorten van de voetbalsport in Utrecht, is één kunstgrasveld gelijk gesteld aan twee grasvelden (één wedstrijdsveld en één trainingsveld) vanwege de hogere bespeelbaarheid. Eén natuurgrasveld is één normveld; één kunstgrasveld zijn twee normvelden. Deze normen zijn vastgesteld door NOC*NSF.

De berekening van overschotten en tekorten vindt in tabel 2.3 op stadsniveau plaats, waarna in tabel 2.5 wordt ingezoomd naar wijkniveau.

Verdeling wedstrijdsvelden zaterdag en zondag

In Utrecht spelen volwassenen hun voetbalwedstrijden verspreid over zaterdag en zondag. Op basis van vastgestelde normen door NOC*NSF wordt er in de berekeningen in tabel 2.3 en 2.5 uitgegaan van één trainingsveld per 17,5 normteams. Deze norm wordt gehanteerd vanwege het feit dat er in Utrecht ook op zondag wordt gevoetbald, waardoor de mogelijkheid ontstaat op vrijdagavond te trainen. De andere NOC*NSF-norm (één trainingsveld per 14 normteams) is voor gemeenten/sportparken/verenigingen waar (vrijwel) niet op zondag wordt gespeeld.

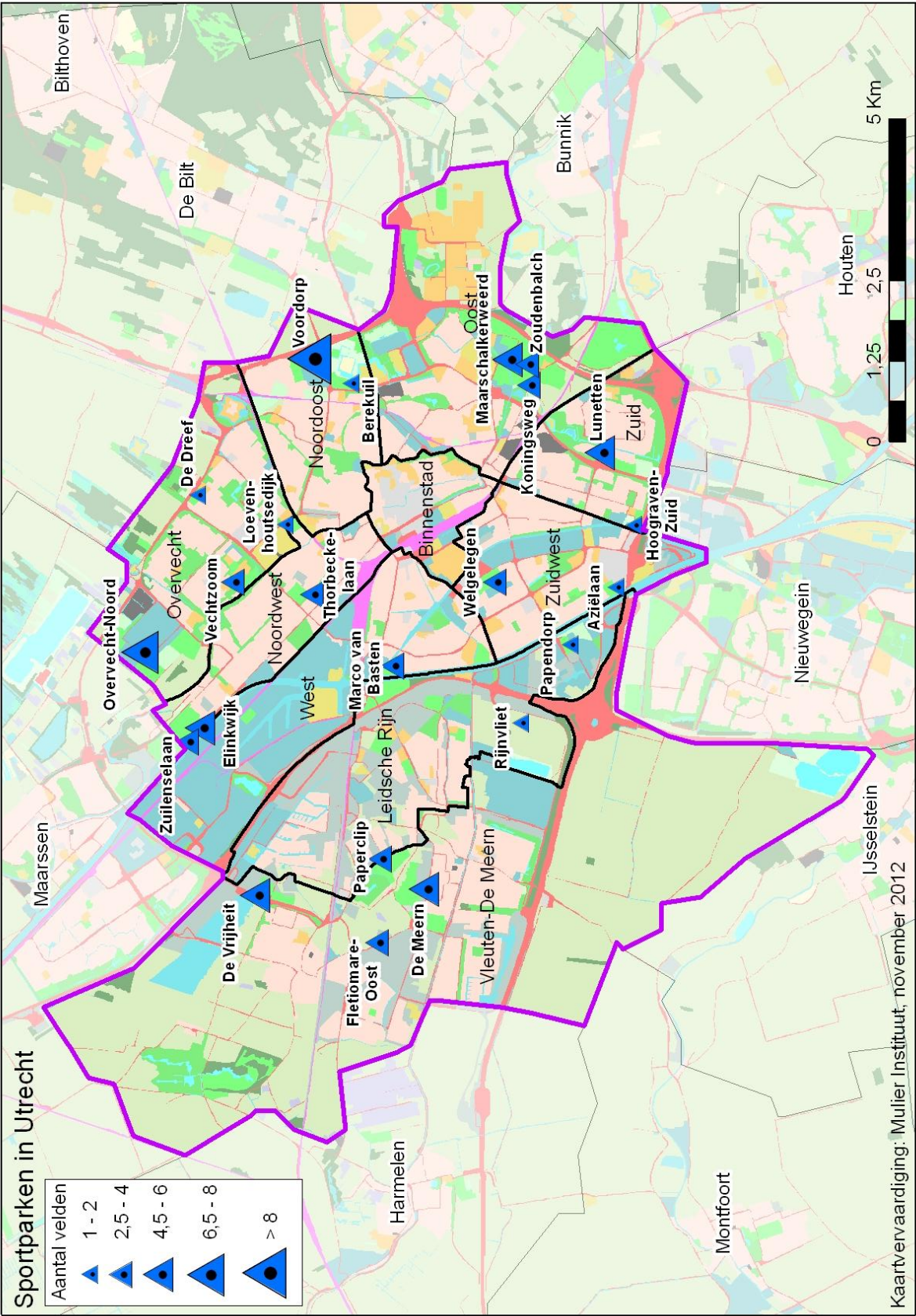
Trendextrapolatie

Op basis van gegevens over normteams in de seizoenen '96/'97, '03/'04, '06/'07, '07/'08, '08/'09, '09/'10 en '12/'13 is in figuur 2.8 trendextrapolatie uitgevoerd om de toekomstige behoefte aan voetbalvelden te prognosticeren, ter aanvulling op de analyses op basis van bevolkingsprognose. Trendextrapolatie geeft weer hoe de behoefte aan wedstrijdsvelden en de totale behoefte aan voetbalvelden zich op basis van historische teamgegevens verder zal ontwikkelen. Niet alle seizoenen vanaf seizoen '96/'97 zijn meegenomen, omdat voor de ontbrekende seizoenen geen teamgegevens beschikbaar waren.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

De normen voor de behoefte aan trainingsvelden zijn tussen 2006 en 2012 gewijzigd. Als gevolg hiervan wordt nu een andere norm gebruikt voor de berekening van trainingsvelden dan is gehanteerd in het ruimteonderzoek van 2006. In het huidige onderzoek van 2012 is uitgegaan van de nieuwe norm waarbij het totaal aantal normteams per weekeinde wordt gedeeld door 17,5 normteams. In het ruimteonderzoek in 2006 is uitgegaan van de oude norm, waarbij de behoefte aan trainingsvelden werd vastgesteld op een derde van de totale behoefte aan wedstrijdsvelden. In de meeste gevallen leidt toepassing van de oude norm tot een beperkt hogere behoefte aan trainingsvelden.

Figuur 2.1 Spreiding voetbalaccommodaties in kaartvorm

Tabel 2.2 Voetbal in Utrecht per stadsdeel en sportpark - uitgangssituatie seizoen 2012-2013

Stadsdeel	Sportpark	Voetbalvereniging(en)	Velden		Aantal teams								Overig		Totaal						
			natuurgas	kunst- gras	Senioren heren				Senioren dames							Junioren				Pupillen	
					training	wedstrijd	Totaal	Za	Zo	Za	Zo	A	B/mA	C		mBC	D	E	F	mDE	
Noord-Oost																					
	Voordorp	Hercules	0,0	5,0	4,5	9,5	13	9	0	2	5	8	8	4	10	14	8	2	0	83	
		Sporting '70					0	6	5	0	2	6	5	6	7	9	9	5	0	60	
	Berekuil	Voorwaarts	0,0	0,0	1,5	1,5	10	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	
	Totaal		0,0	5,0	6,0	11,0	23	21	7	2	7	14	13	10	17	23	17	7	0	161	
	Overvecht																				
	Overvecht-Noord	V.V.J.	0,5	5,0	0,5	6,0	6	0	2	0	0	0	1	0	2	0	1	0	1	13	
		E.D.O.					6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	
		H.M.S.					3	0	2	0	0	1	1	1	2	2	1	1	0	14	
	De Dreef		0,0	1,0	0,5	1,5	0	3	0	0	0	0	1	0	1	3	3	0	0	11	
	Vechtzoom	D.S.O. / Ultrajectum	0,0	2,0	1,0	3,0	1	2	0	0	0	1	2	0	2	3	2	0	0	13	
Totaal		0,5	8,0	2,0	10,5	16	5	4	0	0	2	5	1	7	8	7	1	1	57		
Noord-West																					
	Thorbeckelaan	D.H.S.C.	0,0	1,0	2,0	3,0	5	1	0	0	0	1	3	0	5	6	6	1	0	28	
	Zuillenselaan	Kismet	0,0	3,0	1,0	4,0	0	3	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	6	
		Eminent Boys					5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	
	Loevenhoutsewijk	D.W.S.V.	0,0	1,0	0,5	1,5	2	3	0	0	0	1	1	0	1	2	1	0	0	11	
	Elinkwijk **		1,0	3,0	1,0	5,0	5	3	2	0	2	4	5	1	5	8	8	0	0	43	
Totaal		1,0	8,0	4,5	13,5	17	10	2	0	2	6	10	1	12	17	15	1	0	93		
Oost																					
	Koningsweg	V.S.C.	0,0	3,0	1,0	4,0	17	10	4	0	0	0	1	0	1	1	3	0	1	38	
		Rivierenwijkers					5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
	Zoudenbalch		0,0	3,0	1,0	4,0	5	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	
		Sterrenwijk					1	5	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	8	
		Domstad Majella					2	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
Maarschalkweerd	Kampong		0,0	2,0	3,0	5,0	5	19	0	2	6	9	1	11	16	16	1	0	95		
Totaal		0,0	8,0	5,0	13,0	35	40	4	6	6	9	10	1	12	18	20	1	1	163		

Tabel 2.2 (vervolg) Voetbal in Utrecht per stadsdeel en sportpark - uitgangssituatie seizoen 2012-2013

Stadsdeel	Sportpark	Voetbalvereniging(en)	Velden		Aantal teams										Overig		Totaal				
			natuurgas	kunst- gras	Senioren heren				Senioren dames		Junioren			Pupillen							
					training	wedstrijd	Totaal	Za	Zo	Za	Zo	A B/ma	C	mBC	D	E	F	mDE	G		
Zuid	Lunetten	D.V.S.U.	0,0	1,0	3,5	4,5	3	0	0	0	0	0	1	2	4	2	4	7	7	3	36
		R.U.C.					2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5
		V.V.U. Ardahanspor					1	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	7
	Hoograven-Zuid	v.v. Hoograven	0,0	0,0	1,0	1,0	0	3	0	0	0	0	1	1	2	1	3	3	4	1	0
	Totaal		0,0	1,0	4,5	5,5	6	9	0	0	0	0	3	3	6	3	7	12	11	4	67
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	0,0	2,0	1,0	3,0	6	7	4	2	0	3	4	2	6	10	11	2	0	57	
	Aziëlaan	K.D.S. / Faya Lobi	0,0	0,0	2,0	2,0	4	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
	Totaal		0,0	2,0	3,0	5,0	10	12	9	2	0	3	4	2	6	10	11	2	0	71	
West	Marco van Basten ***	P.V.C.	0,0	1,0	1,5	2,5	3	7	0	0	0	1	4	0	4	7	8	0	0	34	
	Totaal		0,0	1,0	1,5	2,5	3	7	0	0	0	1	4	0	4	7	8	0	0	34	
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	0,0	1,0	1,0	2,0	0	8	0	0	0	1	1	0	2	2	2	0	0	17	
	Papercup ****	U.V.V.	0,0	1,0	2,5	3,5	7	7	0	0	0	1	2	6	0	8	10	10	0	51	
	Papendorp	Magreb '90	0,0	1,0	1,0	2,0	0	4	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	7	
	Totaal		0,0	3,0	4,5	7,5	7	19	0	0	0	3	3	7	0	11	13	12	0	75	
Vleuten De Meern	Fletiomare-Oost	P.V.C.V.	0,0	1,0	3,0	4,0	0	8	0	0	0	2	3	6	0	8	15	15	0	57	
	De Meern	v.v. De Meern	0,0	1,0	5,0	6,0	10	6	0	1	5	9	9	6	11	17	18	6	0	98	
	De Vrijheid	Desto	0,0	4,0	2,0	6,0	10	0	2	0	0	2	2	1	4	13	11	4	1	50	
	Totaal		0,0	6,0	10,0	16,0	20	14	2	1	7	14	17	7	23	45	44	10	1	205	
Totaal Utrecht *			1,5	42,0	41,0	84,5	137	137	28	11	28	55	76	25	99	153	145	26	6	926	

* Kunstgrasvelden tellen in de planning dubbel (één wedstrijdveld en één trainingsveld) terwijl oefenhoeken buiten beschouwing worden gelaten.

Totaal worden er voor de planning 125,5 velden (1,5 trainingsvelden natuurgas, 42 wedstrijd velden natuurgas en 41 * 2 kunstgrasvelden) meegenomen.

De trainingscapaciteit is (1,5 + 41 * 1) 42,5 velden; de wedstrijd capaciteit is (42 + 41 * 1) 83 velden.

.. Per 2016 extra natuurgasveld op sportpark Elinkwijk.

*** Kunstgrasveld bij sportpark Marco van Basten is klein kunstgrasveld voor training en wedstrijdveld voor E- en F-pupillen; meegenomen als half kunstgrasveld, gelijk aan 1 veld voor de planning.

**** Vrijliggend natuurgasveld op sportpark Papercup niet meegenomen in uitgangssituatie.

Tabel 2.3 Voetbal in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams										Behoeftes aan velden			Resultaat																
	Senioren heren					Senioren dames					Overig	Totaal	Wedstrijd	Training Totaal Afgerond	Behoeftes afgerond	Behoeftes onafgerond	Aanbod	Overschot / tekort												
	Za		Zo		Za		Zo		A B (mA)										C mBC		D		E		F		mD		G	
	Za	Zo	Za	Zo	Za	Zo	A	B (mA)	C	mBC									D	E	F	mD	G							
2012	137	137	28	11	28	55	76	25	99	153	145	26	6	926	83	34,55	35	117,58	125,5	7										
2016	142,3	142,3	29,1	11,4	32,8	64,5	89,1	29,3	108,8	168,1	159,3	28,6	7,0	1012	92	37,48	38	128,81	126,5	-4										
2020	147,9	147,9	30,2	11,9	36,4	71,4	98,7	32,5	116,6	180,1	170,7	30,6	7,8	1083	98	39,92	40	137,90	126,5	-12										
2030	161,0	161,0	32,9	12,9	41,9	82,4	113,9	37,5	126,3	195,1	184,9	33,2	9,0	1192	109	44,09	44	152,77	126,5	-27										

Toelichting tabel 2.2

Het huidige totaalaanbod aan voetbalvelden in Utrecht is 84,5, waarvan 43,5 natuurgras- en 41 kunstgrasvelden. Voor de planning komt dit neer op 125,5 normvelden, vanwege de dubbeltelling van kunstgrasvelden (zowel wedstrijdveld als trainingsveld). De trainingscapaciteit is 42,5 normvelden en de wedstrijdcapaciteit is 83 normvelden. Er zijn 165 seniorenteams op zaterdag (137 heren- en 28 damesteams) en 148 seniorenteams op zondag (137 heren- en 11 damesteams). Verder zijn er 184 junioren-, 423 pupillen- en 6 G-teams. Het totaal aantal teams in Utrecht komt daarmee op 926.

Toelichting tabel 2.3

Op basis van de team- en veld aantallen en NOC*NSF-normen voorziet het huidige aantal voetbalvelden in Utrecht in de stedelijke behoefte aan voetbalvelden. Op gemeenteniveau is er momenteel een overschot van 7,5 trainingsvelden en een evenwichtssituatie qua wedstrijd velden. De berekeningen houden geen rekening met oefenhoeken, trapveldjes en dergelijke.

Het aanbod neemt tussen 2012 en 2016 toe vanwege een extra natuurgrasveld (wedstrijd veld) op sportpark Elinkwijk. Wanneer de geprognosticeerde bevolkingsontwikkeling in acht wordt genomen, loopt het overschot – ondanks het extra wedstrijd veld – in de periode 2012-2030 terug en ontstaat er gaandeweg een tekort, zoals te zien is in tabel 2.3.

Waar in 2012 een behoefte wordt vastgesteld van 83 wedstrijd- en 35 trainingsvelden, is dit in 2030 toegenomen tot een behoefte van 109 wedstrijd- en 44 trainingsvelden.

Met het huidige aanbod, en rekening houdend met het extra wedstrijd veld vanaf 2016, ontstaat er in de periode 2012-2030 een (groot) tekort aan wedstrijd velden. In 2016 is reeds sprake van een tekort van 8 wedstrijd velden, oplopend tot een tekort van 14 wedstrijd velden in 2020 en 25 wedstrijd velden in 2030. Tot 2020 kan worden voorzien in de behoefte aan trainingsvelden, maar in de periode 2020-2030 ontstaat ook een tekort aan trainingsvelden. In 2030 is er een tekort van 1,5 trainingsvelden.

Tabel 2.3 gaat echter uit van de fictieve situatie dat teams niet aan een vereniging of accommodatie gebonden zijn, maar hun wedstrijden en trainingen kunnen houden op elk voetbalveld in Utrecht. Planologisch gezien is dit de ideale situatie, maar het is niet de realiteit. Dit leidt tot een overschatting van eventuele overschotten en een onderschatting van eventuele tekorten. Dit wordt zichtbaar als de analyses op wijkniveau worden uitgevoerd, zie tabel 2.3.

Verplaatsing wedstrijden E- en F-teams naar zondag

Een mogelijke oplossing voor de tekorten die vanaf 2016 op stadsniveau gaan ontstaan, is om de wedstrijden van de E- en F-pupillen te verplaatsen van zaterdag naar zondag. De piekbelasting van wedstrijd velden is op zaterdag en de behoefte aan wedstrijd velden wordt grotendeels afgestemd op het gebruik van wedstrijd velden op zaterdag. Door verplaatsing van de wedstrijden van de E- en F-pupillen naar zondag, wordt de belasting op zaterdag teruggebracht. Wanneer deze verandering wordt doorberekend zijn er structureel minder wedstrijd velden, en dus minder normvelden, nodig (tabel 2.4).

Tabel 2.4 Doorrekening effect verplaatsing wedstrijden E- en F-teams van zaterdag naar zondag op gemeenteniveau

	2012	2016	2020	2030
Behoefte wedstrijdelden in uitgangssituatie	83	92	98	109
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	67	74	79	88
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	<i>-16</i>	<i>-18</i>	<i>-19</i>	<i>-21</i>
Nieuwe behoefte normvelden	102	112	119	132

Verderop in dit hoofdstuk wordt ingegaan op het effect van de verplaatsing van de wedstrijden van de E- en F-pupillen naar de zondag op wijkniveau.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

De vergelijking met het ruimteonderzoek uit 2006 is alleen mogelijk op basis van het aantal normvelden. In 2006 is geen onderscheid gemaakt in trainingsvelden en wedstrijdelden, waardoor niet valt te constateren of de gemeente vooral heeft gewonnen aan trainingscapaciteit of aan wedstrijdcapaciteit. Wel bestaat, gelet op de lichte daling in het totaal aantal voetbalvelden en het toegenomen aandeel van kunstgrasvelden in het totale aantal voetbalvelden, het vermoeden dat de trainingscapaciteit meer is toegenomen dan de wedstrijdcapaciteit. De redenering hierachter is dat omzetting van een natuurgras- in een kunstgrasveld een toename betekent in het aantal trainingsvelden en niet in het aantal wedstrijdelden.

De gemeente Utrecht heeft aansluitend op de geraamde behoefte aan velden in 2010 en 2015 in de afgelopen jaren geïnvesteerd in de uitbreiding van het aantal velden. In vergelijking met 2006 heeft de gemeente Utrecht in 2012 de beschikking over 18,5 extra normvelden (125,5 normvelden in 2012; 107 normvelden in 2006). Dit verschil is toe te schrijven aan de investeringen in kunstgras (41 kunstgrasvelden in 2012; 16 kunstgrasvelden in 2006). Het totaal aantal voetbalvelden in gemeente Utrecht is namelijk afgenomen van 87 voetbalvelden in 2006 naar 84,5 voetbalvelden in 2012.

Het ruimteonderzoek uit 2006 voorspelde een behoefte van 92 velden in 2010 en een behoefte van 105 velden in 2015. Op basis van huidige gegevens wordt echter geconstateerd dat in 2012 een hogere behoefte is van 118 velden en voor 2016 een verdere toename van de behoefte wordt verwacht tot 130 voetbalvelden. Het verschil tussen de prognoses uit het ruimteonderzoek uit 2006 en de huidige geconstateerde behoefte is vooral te verklaren door de grotere toename van de bevolking dan op basis van de bevolkingsprognose uit 2006 was voorzien. Daarnaast speelt de toename van het aantal seniorenteamen dat op zaterdag in plaats van zondag actief is een rol. Er ontstaat een onevenwichtige verdeling van de behoefte over het weekend en er wordt als gevolg van planningsproblemen op zaterdag een grotere behoefte aan wedstrijdelden geconstateerd.

Tabel 2.5 Voetbal in Utrecht per stadsdeel t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams														Behoefte aan velden			Resultaat			
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren				Pupillen			Overig		Totaal	Wedstrijd	Training Totaal	Afgerond	Behoefte afgerond	Behoefte onafgerond	Aanbod	Overschot / tekort
					A	B	C	mBC	D	E	F										
Noord-Oost																					
2012	23	21	7	2	7	14	13	10	17	23	17	7	0	161	16	6,20	6	22	21,75	17	-5
2016	22,9	20,9	7,0	2,0	7,6	15,1	14,0	10,8	17,8	24,1	17,8	7,3	0,0	167,4	16	6,40	7	23	22,59	17	-6
2020	23,6	21,5	7,2	2,1	8,0	16,0	14,9	11,5	19,0	25,7	19,0	7,8	0,0	176,4	17	6,71	7	24	23,75	17	-7
2030	23,5	21,4	7,1	2,0	8,6	17,3	16,0	12,3	20,0	27,0	20,0	8,2	0,0	183,6	18	6,93	7	25	24,70	17	-8
Overvecht																					
2012	16	5	4	0	0	2	5	1	7	8	7	1	1	57	7	2,28	3	10	8,63	12,5	2
2016	16,7	5,2	4,2	0,0	0,0	2,3	5,8	1,2	7,8	8,9	7,8	1,1	1,2	62,3	7	2,46	3	10	9,34	12,5	2
2020	16,8	5,2	4,2	0,0	0,0	2,5	6,3	1,3	8,3	9,5	8,3	1,2	1,3	64,9	7	2,54	3	10	9,65	12,5	2
2030	17,9	5,6	4,5	0,0	0,0	2,9	7,2	1,4	8,8	10,0	8,8	1,3	1,4	69,7	8	2,73	3	11	10,40	12,5	1
Noord-West																					
2012	17	10	2	0	2	6	10	1	12	17	15	1	0	93	9	3,40	4	13	12,41	18	5
2016	17,7	10,4	2,1	0,0	2,2	6,5	10,8	1,1	13,3	18,8	16,6	1,1	0,0	100,6	10	3,64	4	14	13,33	19	5
2020	17,9	10,5	2,1	0,0	2,3	6,8	11,4	1,1	14,4	20,3	17,9	1,2	0,0	106,0	10	3,79	4	14	13,91	19	5
2030	19,0	11,2	2,2	0,0	2,6	7,8	13,1	1,3	15,6	22,1	19,5	1,3	0,0	115,9	11	4,13	4	15	15,24	19	4
Oost																					
2012	35	40	4	6	6	9	10	1	12	18	20	1	1	163	14	7,09	7	21	21,30	18	-3
2016	34,7	39,7	4,0	6,0	6,9	10,3	11,4	1,1	12,2	18,3	20,4	1,0	1,1	167,2	15	7,25	8	23	22,03	18	-5
2020	34,2	39,1	3,9	5,9	7,1	10,6	11,8	1,2	12,5	18,7	20,8	1,0	1,2	168,1	15	7,25	8	23	22,14	18	-5
2030	40,9	46,8	4,7	7,0	7,8	11,8	13,1	1,3	13,4	20,1	22,4	1,1	1,3	191,7	17	8,41	9	26	25,40	18	-8

Tabel 2.5 (vervolg) Voetbal in Utrecht per stadsdeel t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams														Behoeftte aan velden			Resultaat									
	Senioren heren				Senioren dames				Junioren				Pupillen				Overig		Wedstrijd	Totaal Afgerond	Behoeftte afgerond	Behoeftte onafgerond	Overschot / tekort				
	Za		Zo		Za		Zo		A B (mA)		C mBC		D		E		F							mD		G	
	Za	Zo	Za	Zo	Za	Zo	A	B	(mA)	C	mBC	D	E	F	mD	G											
Zuid																											
2012	6	9	0	0	0	3	3	6	3	7	12	11	4	3	67	6	2,31	3	9	8,01	10	1					
2016	6,1	9,1	0,0	0,0	0,0	3,2	3,2	6,5	3,2	7,3	12,5	11,5	4,2	3,2	70,1	6	2,41	3	9	8,41	10	1					
2020	6,2	9,3	0,0	0,0	0,0	3,4	3,4	6,9	3,4	8,0	13,7	12,6	4,6	3,4	74,9	7	2,54	3	10	8,94	10	0					
2030	6,1	9,2	0,0	0,0	0,0	3,7	3,7	7,4	3,7	7,9	13,6	12,4	4,5	3,7	76,1	7	2,60	3	10	9,20	10	0					
Zuid-West																											
2012	10	12	9	2	0	3	4	2	6	10	11	2	0	0	71	7	2,81	3	10	9,21	8	-2					
2016	10,3	12,3	9,2	2,1	0,0	3,3	4,5	2,2	6,1	10,2	11,3	2,0	0,0	0,0	73,6	7	2,92	3	10	9,58	8	-2					
2020	10,5	12,6	9,4	2,1	0,0	3,5	4,7	2,4	6,2	10,4	11,4	2,1	0,9	0,9	76,2	7	3,03	3	10	9,99	8	-2					
2030	12,1	14,5	10,9	2,4	0,0	4,0	5,4	2,7	7,0	11,6	12,8	2,3	0,0	0,0	85,7	8	3,42	4	12	11,22	8	-4					
West																											
2012	3	7	0	0	0	1	4	0	4	7	8	0	0	0	34	3	1,15	1	4	3,55	4	0					
2016	3,1	7,2	0,0	0,0	0,0	1,1	4,3	0,0	4,3	7,6	8,6	0,0	0,0	0,0	36,1	3	1,21	1	4	3,77	4	0					
2020	3,1	7,2	0,0	0,0	0,0	1,1	4,5	0,0	4,8	8,4	9,6	0,0	0,0	0,0	38,6	3	1,27	2	5	4,00	4	-1					
2030	3,1	7,2	0,0	0,0	0,0	1,2	5,0	0,0	4,9	8,6	9,8	0,0	0,0	0,0	39,8	3	1,31	2	5	4,16	4	-1					
Leidsche Rijn																											
2012	7	19	0	0	0	3	3	7	0	11	13	12	0	0	75	6	2,83	3	9	8,39	12	3					
2016	8,5	23,0	0,0	0,0	0,0	4,6	4,6	10,7	0,0	14,4	17,0	15,7	0,0	0,0	98,4	8	3,69	4	12	11,25	12	0					
2020	11,1	30,0	0,0	0,0	0,0	6,3	6,3	14,7	0,0	18,3	21,6	19,9	0,0	0,0	128,3	10	4,85	5	15	14,83	12	-3					
2030	12,3	33,4	0,0	0,0	0,0	8,7	8,7	20,4	0,0	21,6	25,6	23,6	0,0	0,0	154,3	13	5,82	6	19	18,28	12	-7					
Vleuten De Meern																											
2012	20	14	2	1	7	14	17	7	23	45	44	10	1	1	205	18	6,47	7	25	24,34	26	1					
2016	21,4	15,0	2,1	1,1	8,7	17,5	21,2	8,7	24,8	48,6	47,5	10,8	1,2	1,2	228,6	21	7,29	8	29	27,59	26	-3					
2020	21,7	15,2	2,2	1,1	9,7	19,3	23,5	9,7	23,5	46,0	45,0	10,2	1,4	1,4	228,5	21	7,46	8	29	28,23	26	-3					
2030	22,8	16,0	2,3	1,1	10,4	20,8	25,3	10,4	24,3	47,6	46,5	10,6	1,5	1,5	239,6	22	7,86	8	30	29,77	26	-4					

Toelichting tabel 2.5

Op een kleiner schaalniveau wordt doorgaans een grotere totale behoefte gemeten, omdat op basis van de planningsnormen een aanvullende behoefte van een kwart veld betekent dat een extra veld gewenst is. Met andere woorden, een behoefte van groter dan 0,25 wordt afgerond naar een behoefte van 1. Als gevolg is pas bij een overcapaciteit van meer dan drie kwart veld sprake van een overschot van een veld. Oftewel, een overschot wordt pas afgerond naar 1 wanneer deze groter is dan 0,75.

Daarnaast kan op stedelijk niveau een tekort in de ene wijk wegvallen tegen een overschot in een ander wijk. Analyses op wijkniveau bieden beter zicht op de behoeften in verschillende delen van de stad. Overigens geldt daarbij dan dat het mogelijk is dat een wijk een overschot kent, terwijl één of zelfs meerdere sportparken in de betreffende wijk velden tekort hebben.

Noord-Oost

Wijk *Noord-Oost*, waar sportparken Voordorp en Berekuil zich bevinden, heeft momenteel een aanbod van 11 wedstrijdvelen en een behoefte van 16 wedstrijdvelen. Dit komt neer op een tekort van 5 wedstrijdvelen. Voor de trainingsvelen geldt een evenwichtssituatie in 2012. In 2016 blijft er een tekort van 5 wedstrijdvelen, oplopend tot een tekort van 6 wedstrijdvelen in 2020 en 7 wedstrijdvelen in 2030. Daarnaast ontstaat in 2016 een tekort van 1 trainingsveld.

Overvecht

In wijk *Overvecht*, met sportparken Overvecht-Noord, De Dreef en Vechtzoom, is momenteel een overschot van 3 wedstrijdvelen en een tekort van 0,5 trainingsveld.

De verwachting is dat dit overschot aan wedstrijdvelen licht afneemt in de komende jaren en dat in 2030 nog een overschot resteert van 2 wedstrijdvelen. Het tekort van 0,5 trainingsveld blijft stabiel.

Noord-West

In wijk *Noord-West*, waar sportparken Thorbeckelaan, Zuilenselaan, Loevenhoutsedijk en Elinkwijk zijn gevestigd, is momenteel een overschot aan voetbalvelen. Het betreft een overschot van 3,5 wedstrijdvelen en 1,5 trainingsvelen. Per 2016 is er op sportpark Elinkwijk een extra natuurgrasveld.

De verwachting is dat hier de behoefte aan wedstrijdvelen in de komende jaren toeneemt. In 2016 blijft er, ondanks het extra veld op Elinkwijk, een overschot van 3,5 wedstrijdvelen en 1,5 trainingsvelen. In 2030 komt het overschot uit op 2,5 wedstrijdvelen en 1,5 trainingsveld.

Oost

In wijk *Oost* bevinden zich de sportparken Koningsweg, Zoudenbalch en Maarschalkerweerd. In deze wijk is momenteel een tekort van 1 wedstrijdveld en 2 trainingsvelen. Dit tekort breidt zich tot 2020 uit tot een tekort van 2 wedstrijdvelen en 3 trainingsvelen. In de periode tot en met 2030 stijgt tekort aan wedstrijdvelen naar 4 en het tekort aan trainingsvelen naar 4.

Zuid

Wijk *Zuid*, met sportparken Lunetten en Hoograven Zuid, heeft momenteel een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 1,5 trainingsveld.

Vanaf 2020 wordt een behoefte van 7 wedstrijdvelen verwacht, waardoor een tekort van 1,5 wedstrijdvelen voor de periode 2020 tot en met 2030 wordt verwacht. Het overschot van 1,5 trainingsvelen blijft bestaan voor de gehele periode tot en met 2030.

Zuid-West

In *Zuid-West*, waar sportparken Welgelegen en Aziëlaan liggen, is momenteel een tekort van 2 wedstrijdvelen.

Door een gelijkblijvende behoefte blijft in 2016 en 2020 het tekort van 2 wedstrijdvelen bestaan. In 2030 is er een verandering in deze situatie en breidt het tekort van wedstrijdvelen zich uit tot 3 en ontstaat er een tekort van 1 trainingsveld.

West

Wijk *West*, waar sportpark Marco van Basten is gevestigd, is momenteel een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 0,5 trainingsveld. Deze situatie blijft naar verwachting tot 2016 onveranderd. Vanaf 2020 verandert naar verwachting het overschot van 0,5 trainingsveld in een tekort van 0,5 trainingsveld.

Leidsche Rijn

In *Leidsche Rijn*, waar sportparken Rijnvliet, Paperclip en Papendorp liggen, is in 2012 nog een overschot van 1,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen. Dit overschot loopt gestaag terug tot een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 0,5 trainingsveld in 2016. In 2020 wordt een tekort van 2,5 wedstrijdvelen en van 0,5 trainingsveld verwacht. In 2030 is er naar verwachting een tekort van 5,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen.

Vleuten De Meern

In wijk *Vleuten De Meern*, met sportparken Fletiomare-Oost, De Meern en De Vrijheid, wordt in 2012 een tekort van 2 wedstrijdvelen en een overschot van 3 trainingsvelen geconstateerd. In 2016 en 2020 is er naar verwachting een tekort van 5 wedstrijdvelen en een overschot van 2 trainingsvelen. In 2030 neemt het tekort toe tot 6 wedstrijdvelen en blijft er een overschot van 2 trainingsvelen.

Verplaatsing wedstrijden E- en F-teams naar zondag

Eerder in dit hoofdstuk werd als mogelijke oplossing van het toekomstige tekort aan velden de oplossing aangedragen om de wedstrijden van de E- en F-pupillen te verplaatsen van zaterdag naar zondag. In tabel 2.6 wordt deze verplaatsing doorgerekend op wijkniveau.

Tabel 2.6 Doorrekening effect verplaatsing wedstrijden E- en F-teams van zaterdag naar zondag op wijkniveau

	2012	2016	2020	2030
Noord-Oost				
Behoefte wedstrijdvelen in uitgangssituatie	16	16	17	18
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	14	14	15	15
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-2	-2	-2	-3
Nieuwe behoefte normvelden	20	21	22	22
Overvecht				
Behoefte wedstrijdvelen in uitgangssituatie	7	7	7	8
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	6	6	6	7
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-1	-1	-1	-1
Nieuwe behoefte normvelden	9	9	9	10

Noord-West

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	9	10	10	11
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	7	8	8	9
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-2	-2	-2	-2
Nieuwe behoefte normvelden	11	12	12	13

Oost

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	14	15	15	17
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	12	13	13	15
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-2	-2	-2	-2
Nieuwe behoefte normvelden	19	21	21	24

Zuid

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	6	6	7	7
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	5	5	5	5
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-1	-1	-2	-2
Nieuwe behoefte normvelden	8	8	8	8

Zuid-West

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	7	7	7	8
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	6	6	6	7
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-1	-1	-1	-1
Nieuwe behoefte normvelden	9	9	9	11

West

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	3	3	3	3
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	2	2	2	2
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-1	-1	-1	-1
Nieuwe behoefte normvelden	3	3	4	4

Leidsche Rijn

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	6	8	10	13
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	4	5	8	10
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-2	-3	-2	-3
Nieuwe behoefte normvelden	7	9	13	16

Vleuten De Meern

Behoefte wedstrijdvelden in uitgangssituatie	18	21	21	22
Behoefte bij verplaatsing E- en F-teams naar zondag	13	15	16	17
<i>Verandering t.o.v. uitgangssituatie</i>	-5	-6	-5	-5
Nieuwe behoefte normvelden	20	23	24	25

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

In tabel 2.7 is de vergelijking gemaakt tussen het ruimteonderzoek uit 2006 en het huidige ruimteonderzoek voor de voetbalsport op wijkniveau. In de tabel is enerzijds de uitgangssituatie van 2006 opgenomen en de bijbehorende prognoses voor 2010 en 2015 en anderzijds de huidige situatie in 2012 en de daarbij behorende prognose voor 2016. Zoals eerder vermeld, is een vergelijking met het ruimteonderzoek uit 2006 alleen mogelijk op basis van het aantal normvelden.

Tabel 2.7 Vergelijking ruimteonderzoek 2006 (situatie 2006 en prognose 2010) en huidig ruimteonderzoek (situatie 2012 en prognose 2016)

	Situatie 2006 (versie 2006)	Prognose 2010 (versie 2006)	Situatie 2012 (huidige versie)	Prognose 2016 (huidige versie)
Noord-Oost				
Aanbod	11	11	17	17
Behoefte	19	17	22	23
<i>Overschot/tekort</i>	-8	-6	-5	-6
Overvecht				
Aanbod	9	9	12,5	12,5
Behoefte	10	9	10	10
<i>Overschot/tekort</i>	-1	=	+2,5	+2,5
Noord-West				
Aanbod	14	14	18	19
Behoefte	11	10	13	14
<i>Overschot/tekort</i>	+3	+4	+5	+5
Oost				
Aanbod	21	21	18	18
Behoefte	15	14	21	23
<i>Overschot/tekort</i>	+6	+7	-3	-5
Zuid				
Aanbod	8	8	10	10
Behoefte	9	9	9	9
<i>Overschot/tekort</i>	-1	-1	+1	+1
Zuid-West				
Aanbod	8	8	8	8
Behoefte	4	4	10	10
<i>Overschot/tekort</i>	+4	+4	-2	-2
West				
Aanbod	3	3	4	4
Behoefte	3	3	4	4
<i>Overschot/tekort</i>	=	=	=	=

Leidsche Rijn

Aanbod	12	12	12	12
Behoefte	5	7	9	12
Overschot/tekort	+7	+5	+3	=

Vleuten De Meern

Aanbod	21	21	26	26
Behoefte	17	25	25	29
Overschot/tekort	+4	-4	+1	-3

Toelichting tabel 2.7

Voor de berekeningen van de behoefte aan trainingsvelden in 2006 is van een andere rekenmethode gebruikgemaakt dan in het huidige onderzoek. De berekening die in dit onderzoek wordt gehanteerd zorgt voor een ietwat lagere inschatting qua behoefte aan trainingsvelden. Daarnaast zorgen eventuele verplaatsingen van sportparken en/of voetbalverenigingen naar andere wijken, alsmede opheffingen van voetbalverenigingen, in de periode van 2006 tot en met 2012 voor veranderingen in het aanbod per wijk. Hieronder wordt ingegaan op de meest opvallende resultaten per wijk.

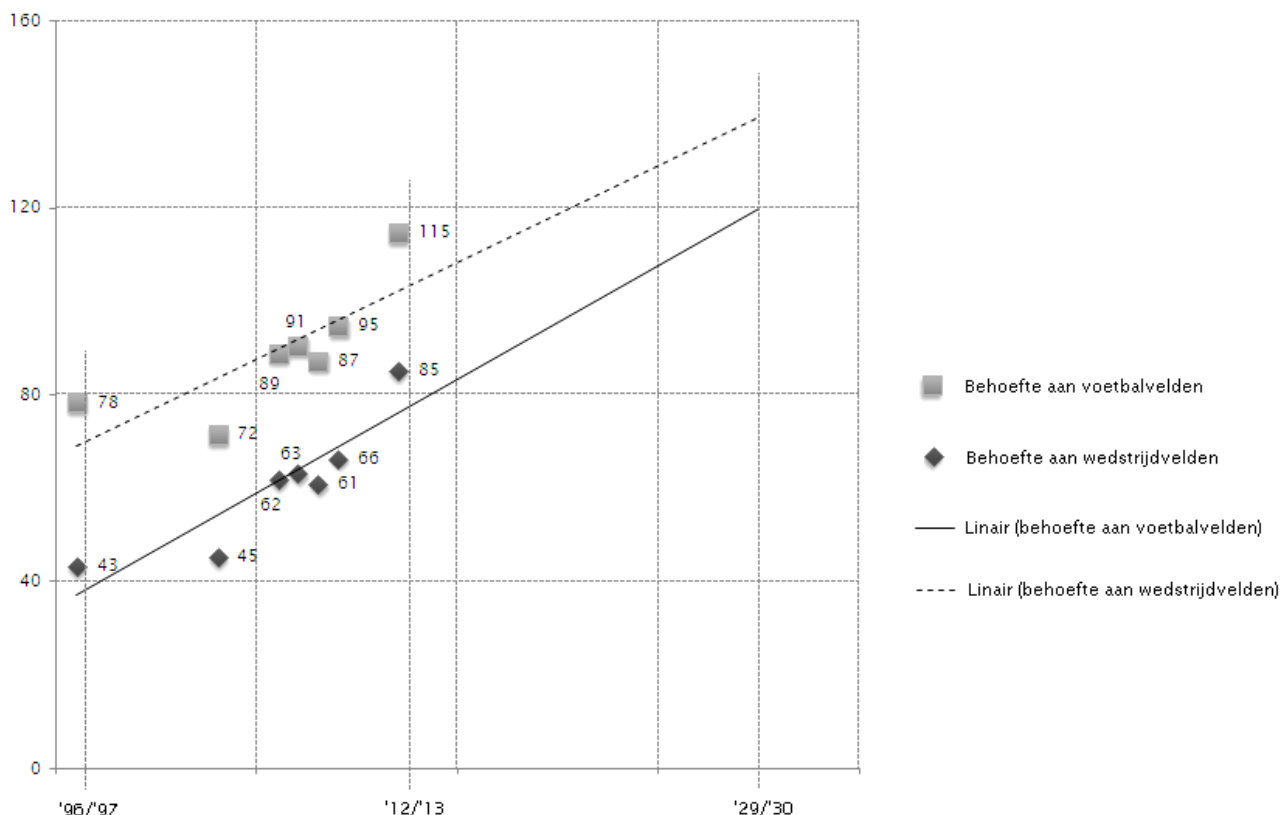
In *Noord-Oost* was er in 2006 een aanbod van 11 velden, terwijl er behoefte was aan 19 velden. Voor 2010 was een behoefte van 17 velden voorzien. Hier is door de gemeente goed op ingespeeld, getuige de uitbreiding die in het aanbod heeft plaatsgevonden (17 velden in 2012). De behoefte in 2012 is echter vastgesteld op 22 velden, waardoor de huidige uitbreiding nog niet voldoende blijkt te zijn en er een additionele behoefte is van 5 voetbalvelden.

In *Overvecht* werd een tekort van 1 veld geconstateerd in 2006, maar werd verwacht dat door een afname van de behoefte aan velden in 2010 een evenwichtsituatie zou ontstaan. Deze afname in de behoefte heeft ook plaatsgevonden, maar doordat de gemeente daarnaast in de periode van 2006 tot en met 2012 het aantal velden heeft uitgebreid van 9 tot 12,5, is een overschot aan velden ontstaan.

In *Oost* is het aanbod van velden afgenomen van 21 velden in 2006 tot 18 velden in 2012, tegenover een toename in de behoefte van 15 velden in 2006 naar 21 velden in 2012. Deze groei in de behoefte aan velden is groter dan werd verwacht in 2006.

In *Zuid-West* was er in 2006 een aanbod van 8 velden en een behoefte van 4 velden. Hoewel de prognose uitwees dat de behoefte in 2010 gelijk zou blijven aan 4 velden, is de behoefte aan velden in 2012 vastgesteld op 10 velden. Omdat het aanbod van 8 velden gelijk is gebleven, is er in 2012 en 2016 een tekort van 2 velden.

In *Vleuten De Meern* werd er in 2006 een explosieve groei verwacht in de behoefte aan voetbalvelden, van 17 voetbalvelden in 2006 naar 25 voetbalvelden in 2010. Deze verwachting is uitgekomen en er is door de gemeente goed ingespeeld op de groeiverwachting met een uitbreiding tot 26 velden.

Figuur 2.8 Voetbal in Utrecht t/m 2030 volgens trendextrapolatie**Toelichting figuur 2.8**

In figuur 2.8 wordt de behoefte aan voetbalvelden uitgerekend op basis van trendextrapolatie. Bij trendextrapolatie wordt gekeken naar de historische ontwikkeling in de behoefte aan voetbalvelden vanaf het seizoen 1996/1997. Er wordt uitgegaan van de behoefte aan voetbalvelden in de afgelopen jaren. Daaruit wordt een trendlijn ontleend die vervolgens wordt doorgetrokken naar de toekomst, tot en met het seizoen 2029/2030.

In tegenstelling tot de vorige berekeningen wordt bij trendextrapolatie niet uitgegaan van prognoses op basis van bevolkingscijfers, maar prognoses op basis van het aantal normteams in de afgelopen seizoenen. De hoeveelheid normteams vertegenwoordigt de behoefte aan voetbalvelden.

Hoewel bevolkingscijfers niet direct worden meegenomen in trendextrapolatie, speelt de bevolkingsontwikkeling wel degelijk een rol. Zo zal, wanneer de bevolking in grootte toeneemt, ook het aantal teams toenemen. Daarnaast bevat trendextrapolatie ook andere ontwikkelingen in de voetbalsport in Utrecht, bijvoorbeeld:

- de toename in populariteit bij het vrouwen- en meisjesvoetbal: hoe meer vrouwen- en meisjesteams, hoe meer normteams, hoe groter de behoefte aan voetbalvelden (met name de behoefte aan velden op zaterdag);
- de verschuiving van de populariteit bij mannenteams van zondag als wedstrijddag naar zaterdag als wedstrijddag;
- de toename in jeugdteams en hiermee het ontstaan van behoefte aan velden op zaterdag.

Kortom, trendextrapolatie is weliswaar gebaseerd op de ontwikkeling van het aantal normteams, maar bevat tegelijkertijd de bevolkingsontwikkeling en de genoemde voetbalgerelateerde ontwikkelingen.

De behoefte aan voetbalvelden bedraagt in 2030 op basis van trendextrapolatie 140 normvelden. Dit levert twee belangrijke resultaten op:

- 1) Er wordt een lagere groei verondersteld dan op basis van de bevolkingsontwikkeling die hiervoor is berekend. De prognose op basis van de bevolkingsontwikkeling komt namelijk uit op een behoefte van 153 normvelden in 2030.
- 2) Er wordt een groei verwacht voor het aantal wedstrijdvelden die in een (iets) sneller tempo stijgt dan het totaal aantal voetbalvelden. De behoefte aan wedstrijdvelden wordt voor 2030 geschat op 120 wedstrijdvelden. Dit ligt overigens wel hoger dan de geraamde behoefte van 109 wedstrijdvelden op basis van de bevolkingsontwikkeling.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

Trendextrapolatie is in het ruimteonderzoek van 2006 alleen uitgevoerd voor de gemeente Utrecht exclusief Leidsche Rijn en Vleuten De Meern. Dit wijkt af van de huidige analyse waardoor een vergelijking van uitkomsten niet mogelijk is.

3. Tennis

Voor de berekening van de situatie in de tennissport is gebruik gemaakt van de ledenaantallen van de Utrechtse tennisverenigingen, zoals die per 30 september 2012 bekend zijn bij de KNLTB, de Nederlandse tennisbond. Deze ledenaantallen zijn afgezet tegen de huidige en toekomstige bevolkingscijfers, het aantal banen en de bespelingsnormen zoals opgesteld door NOC*NSF. Aangezien in Utrecht alle tennisbanen zijn verlicht, wordt de bespelingsnorm van 70 senior- of 90 juniorleden per baan gehanteerd. De exacte norm verschilt dus per tennisvereniging, afhankelijk van de verhouding senior-/juniorleden. Deze verhouding is in de berekeningen per vereniging meegenomen.

De meeste tennisparken in Utrecht zijn geprivatiseerd en geen eigendom (meer) van de gemeente. In deze berekeningen zijn de indoorbanen in Utrecht buiten beschouwing gelaten. Vergelijking met het ruimteonderzoek uit 2006 is niet mogelijk voor tennis, omdat in 2006 de tennissport buiten beschouwing is gelaten.

Tennis in de gemeente Utrecht

Gemeentebreed bestaat een tekort van 29 tennisbanen (zie tabel 3.1), op basis van een behoefte van 162 tennisbanen en een aanbod van 133 tennisbanen. Wanneer de overschotten en tekorten per tennisvereniging worden berekend en opgeteld is sprake van een tekort van 33 tennisbanen. Dit tekort van 33 tennisbanen loopt tot en met 2016 op naar een tekort van 44 tennisbanen. Deze trend zet zich voort in de jaren erna leidend tot een tekort van 52 tennisbanen in 2020 en een tekort van 70 tennisbanen in 2030.

De grootste tekorten aan tennisbanen doen zich voor bij de tennisverenigingen met de meeste leden. Bij T.C. Domstad, met 1.614 leden de grootste tennisvereniging in Utrecht, voorziet het huidige aanbod van 16 banen niet in de behoefte en is er een tekort van 6 tennisbanen. Bij T.C. Iduna, dat 1.481 leden heeft, is een tekort van 8 tennisbanen. De accommodatie van T.C. Iduna wordt voor 2016 weliswaar met 2 tennisbanen uitgebreid, maar dat is niet afdoende om het huidige tekort weg te nemen. L.T.C. Vleuten De Meern (1.416 leden) heeft een tekort van 6 banen en U.L.T.V. Rhijnauwen (1.197 leden) kampt met een tekort van 7 banen.

Allweatherbanen en verlichte banen

De bespelingsnormen zoals die zijn vastgesteld en zoals die hier worden gehanteerd houden geen rekening met de soort toplaag waarop wordt getennist. Op een gravelbaan kan normaal gesproken minder weken per jaar worden getennist dan op zogenaamde allweatherbanen, met een soort toplaag die is samengesteld op basis van zandkunstgras. Daarnaast kan er op allweatherbanen ook vrijwel direct na regenval worden gespeeld, in tegenstelling tot gravelbanen. Hierdoor geldt dat de allweatherbanen meer gebruiksuren per jaar kennen en hiermee een grotere bespeelcapaciteit dan gravelbanen. In gemeente Utrecht zijn relatief veel allweatherbanen aanwezig.

Daarnaast dient opgemerkt te worden dat in Utrecht alle tennisbanen verlicht zijn, waardoor een hogere bezetting te realiseren valt. De situatie dat in een gemeente alle banen bij alle tennisverenigingen verlicht zijn is vrij uniek. Ten eerste beschikt iets meer dan één derde van de tennisaccommodaties in Nederland niet over verlichting en ten tweede is er bij de accommodaties waar verlichting is in veel gevallen slechts een aantal banen verlicht.

Baanbezetting in tennisdistrict Utrecht

Het KNLTB-tennisdistrict Utrecht, min of meer gelijk aan de grenzen van de provincie Utrecht, is met gemiddeld 83 leden per buitenbaan het tennisdistrict waar de grootste druk op de baanbezetting staat. Ter vergelijking: KNLTB-districten die ook een veel leden per buitenbaan hebben zijn IJmond (78), Noord-Holland Noord (77) en Leiden (75). Het landelijk gemiddelde is 63 leden per buitenbaan. De baandruk binnen de gemeente Utrecht is in dat perspectief met 92 leden per baan extreem hoog. Vanwege het beperkte aantal tennisbanen voor een groot aantal leden is er in de gemeente Utrecht een hogere baanbezetting dan de KNLTB als maximale planningsnorm voorschrijft. De planningsnorm van de KNLTB voor verlichte buitenbanen is 70 leden per baan bij verenigingen met veel seniorleden en 90 leden per baan wanneer ook veel jeugd gebruikmaakt van de banen. Bij de berekeningen is rekening gehouden met de verhouding jeugd-/seniorleden.

Tabel 3.1 Tennis in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Sport-/tennispark	Vereniging	Aantal leden *			Planningsnorm **		Behoefte	Huidig aanbod	Resultaten	
			Senioren	Jeugd	Totaal	Senioren	Jeugd			Overschot / tekort	Afgerond ***
2012	Marco van Basten	T.V. P.V.C.	278	38	316	70	90	4,22	4	-0,22	0
	Den Hommel	T.C. Domstad	1401	213	1614	70	90	21,49	16	-5,49	-6
	Zuilenselaan	Zuilense T.C.	256	53	309	70	90	4,08	5	0,92	1
	Vechtlust	L.T.C. Vechtlust	815	52	867	70	90	11,70	12	0,30	0
	Voordorp	U.S.V. Hercules, afd. tennis	435	177	612	70	90	7,90	6	-1,90	-2
	Kampong	S.V. Kampong, afd. tennis	385	108	493	70	90	6,46	5	-1,46	-2
	Iduna	T.C. Iduna	1134	347	1481	70	90	19,34	12	-7,34	-8
	S.T.V.U.	S.T.V.U.	392	0	392	70	90	5,35	4	-1,35	-2
	Rijnsweerd	T.C. Rijnsweerd	405	95	500	70	90	6,58	4	-2,58	-3
	Rhijnauwen	U.L.T.V. Rhijnauwen	1007	190	1197	70	90	15,86	9	-6,86	-7
	Lunetten	T.V. At Risk	837	142	979	70	90	13,00	10	-3,00	-3
	Papendorp	T.V. Attila	206	27	233	70	90	3,11	4	0,89	1
	Rijnvliet	T.V. P.V.D.V.	395	74	469	70	90	6,21	8	1,79	2
	De Vrijheid	DESTO, afd. tennis	300	124	424	70	90	5,47	6	0,53	0
	Fletiomare	L.T.C. Vleuten De Meern	1051	365	1416	70	90	18,40	13	-5,40	-6
	Paperclip	UVV Tennis	292	110	402	70	90	5,21	6	0,79	1
	Oudenrijn	Oudenrijn T.C.	331	138	469	70	90	6,05	6	-0,05	0
	Nieuw Welgelegen	S.V. Zwaluwen, afd. tennis	102	21	123	70	90	1,63	3	1,37	1
		Totaal	10022	2274	12296	70	90	162,07	133	-29,07	-33
2016	Marco van Basten	T.V. P.V.C.	289,4	43,0	332,4	70	90	4,43	4	-0,43	-1
	Den Hommel	T.C. Domstad	1458,7	240,8	1699,5	70	90	22,59	16	-6,59	-7
	Zuilenselaan	Zuilense T.C.	266,5	59,9	326,5	70	90	4,30	5	0,70	0
	Vechtlust	L.T.C. Vechtlust	848,5	58,8	907,3	70	90	12,24	12	-0,24	0
	Voordorp	U.S.V. Hercules, afd. tennis	452,9	200,1	653,0	70	90	8,41	6	-2,41	-3
	Kampong	S.V. Kampong, afd. tennis	400,8	122,1	522,9	70	90	6,83	5	-1,83	-2
	Iduna	T.C. Iduna	1180,7	392,3	1573,0	70	90	20,48	14	-6,48	-9
	S.T.V.U.	S.T.V.U.	408,1	0,0	408,1	70	90	5,57	4	-1,57	-2
	Rijnsweerd	T.C. Rijnsweerd	421,7	107,4	529,1	70	90	6,95	4	-2,95	-3
	Rhijnauwen	U.L.T.V. Rhijnauwen	1048,4	214,8	1263,2	70	90	16,70	9	-7,70	-8
	Lunetten	T.V. At Risk	871,5	160,5	1032,0	70	90	13,68	10	-3,68	-4
	Papendorp	T.V. Attila	214,5	30,5	245,0	70	90	3,27	4	0,73	0
	Rijnvliet	T.V. P.V.D.V.	411,3	83,7	494,9	70	90	6,54	8	1,46	2
	De Vrijheid	DESTO, afd. tennis	312,3	140,2	452,5	70	90	5,82	6	0,18	0
	Fletiomare	L.T.C. Vleuten De Meern	1094,3	412,6	1506,9	70	90	19,52	13	-6,52	-7
	Paperclip	UVV Tennis	304,0	124,4	428,4	70	90	5,53	6	0,47	0
	Oudenrijn	Oudenrijn T.C.	344,6	156,0	500,6	70	90	6,44	6	-0,44	-1
	Nieuw Welgelegen	S.V. Zwaluwen, afd. tennis	106,2	23,7	129,9	70	90	1,71	3	1,29	1
		Totaal	10435	2570,8	13005,3	70	90	171,00	135	-36,00	-44
2020	Marco van Basten	T.V. P.V.C.	303,4	46,7	350,2	70	90	4,66	4	-0,66	-1
	Den Hommel	T.C. Domstad	1529,2	262,0	1791,2	70	90	23,79	16	-7,79	-8
	Zuilenselaan	Zuilense T.C.	279,4	65,2	344,6	70	90	4,54	5	0,46	0
	Vechtlust	L.T.C. Vechtlust	889,6	64,0	953,5	70	90	12,85	12	-0,85	-1
	Voordorp	U.S.V. Hercules, afd. tennis	474,8	217,8	692,6	70	90	8,90	6	-2,90	-3
	Kampong	S.V. Kampong, afd. tennis	420,2	132,9	553,1	70	90	7,21	5	-2,21	-2
	Iduna	T.C. Iduna	1237,8	426,9	1664,7	70	90	21,64	14	-7,64	-10
	S.T.V.U.	S.T.V.U.	427,9	0,0	427,9	70	90	5,84	4	-1,84	-2
	Rijnsweerd	T.C. Rijnsweerd	442,1	116,9	558,9	70	90	7,33	4	-3,33	-4
	Rhijnauwen	U.L.T.V. Rhijnauwen	1099,1	233,7	1332,9	70	90	17,60	9	-8,60	-9
	Lunetten	T.V. At Risk	913,6	174,7	1088,3	70	90	14,41	10	-4,41	-5
	Papendorp	T.V. Attila	224,8	33,2	258,1	70	90	3,44	4	0,56	0
	Rijnvliet	T.V. P.V.D.V.	431,1	91,0	522,2	70	90	6,90	8	1,10	1
	De Vrijheid	DESTO, afd. tennis	327,4	152,6	480,0	70	90	6,16	6	-0,16	0
	Fletiomare	L.T.C. Vleuten De Meern	1147,2	449,0	1596,2	70	90	20,65	13	-7,65	-8
	Paperclip	UVV Tennis	318,7	135,3	454,0	70	90	5,85	6	0,15	0
	Oudenrijn	Oudenrijn T.C.	361,3	169,8	531,1	70	90	6,82	6	-0,82	-1
	Nieuw Welgelegen	S.V. Zwaluwen, afd. tennis	111,3	25,8	137,2	70	90	1,81	3	1,19	1
		Totaal	10939,0	2797,6	13736,6	70	90	180,41	135	-45,41	-52
2030	Marco van Basten	T.V. P.V.C.	335,6	52,2	387,8	70	90	5,16	4	-1,16	-1
	Den Hommel	T.C. Domstad	1691,3	292,3	1983,6	70	90	26,34	16	-10,34	-11
	Zuilenselaan	Zuilense T.C.	309,0	72,7	381,8	70	90	5,03	5	-0,03	0
	Vechtlust	L.T.C. Vechtlust	983,9	71,4	1055,2	70	90	14,22	12	-2,22	-2
	Voordorp	U.S.V. Hercules, afd. tennis	525,1	242,9	768,1	70	90	9,87	6	-3,87	-4
	Kampong	S.V. Kampong, afd. tennis	464,8	148,2	613,0	70	90	7,99	5	-2,99	-3
	Iduna	T.C. Iduna	1369,0	476,2	1845,2	70	90	23,98	14	-9,98	-12
	S.T.V.U.	S.T.V.U.	473,2	0,0	473,2	70	90	6,46	4	-2,46	-3
	Rijnsweerd	T.C. Rijnsweerd	488,9	130,4	619,3	70	90	8,12	4	-4,12	-4
	Rhijnauwen	U.L.T.V. Rhijnauwen	1215,7	260,8	1476,4	70	90	19,49	9	-10,49	-11
	Lunetten	T.V. At Risk	1010,4	194,9	1205,3	70	90	15,96	10	-5,96	-6
	Papendorp	T.V. Attila	248,7	37,1	285,7	70	90	3,81	4	0,19	0
	Rijnvliet	T.V. P.V.D.V.	476,8	101,6	578,4	70	90	7,64	8	0,36	0
	De Vrijheid	DESTO, afd. tennis	362,2	170,2	532,3	70	90	6,83	6	-0,83	-1
	Fletiomare	L.T.C. Vleuten De Meern	1268,8	500,9	1769,7	70	90	22,89	13	-9,89	-10
	Paperclip	UVV Tennis	352,5	151,0	503,5	70	90	6,49	6	-0,49	-1
	Oudenrijn	Oudenrijn T.C.	399,6	189,4	589,0	70	90	7,56	6	-1,56	-2
	Nieuw Welgelegen	S.V. Zwaluwen, afd. tennis	123,1	28,8	152,0	70	90	2,00	3	1,00	1
		Totaal	12098,6	3121,0	15219,6	70	90	199,83	135	-64,83	-70

* Per 30 september 2012

** Overdag spelende senioren (dames, gepensioneerden) kennen dezelfde normen als de jeugd. Aangenomen is dat 20 procent van de senioren ook overdag kan spelen.

*** Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per tennisvereniging in Utrecht in 2012, 2016, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per tennisvereniging.

4. Hockey

Voor de berekening van de ruimtebehoefte voor de hockeysport in Utrecht is gebruikgemaakt van het aantal teams en aantal velden van Kampong, Zwaluwen en Fletiomare, de huidige en toekomstige bevolkingscijfers, de verwachte en daadwerkelijke ledengroecijfers van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) en de bespelingsnormen zoals opgesteld door NOC*NSF.

Hockey in Utrecht

Momenteel is in Utrecht gemeentebreed een overschot van 2 hockeyvelden. Een analyse op verenigingsniveau laat echter zien dat in Utrecht sprake is van een tekort van 1 hockeyveld bij Fletiomare. Kampong en Zwaluwen kennen een evenwicht in vraag en aanbod van hockeyvelden.

Uitgaande van een bevolkingsmatige ontwikkeling groeit het tekort bij Fletiomare tot 2016 naar 2 hockeyvelden en bij Kampong ontstaat een tekort van 1 hockeyveld. Deze tekorten blijven constant tot en met 2020, maar nemen daarna tot en met 2030 toe tot een tekort van 3 hockeyvelden bij Fletiomare en een tekort van 2 hockeyvelden bij Kampong. Zwaluwen kent over de gehele periode tot en met 2030 een evenwicht in vraag en aanbod van hockeyvelden.

De afgelopen jaren heeft de hockeybond een grote groei in aantal leden gerealiseerd. Deze ledengroei was over een periode van vijf jaar gemiddeld 4,3 procent per jaar. Dit is hoger dan de eigen prognose van de KNHB met een jaarlijkse ledengroei van 3,85 procent. Deze grote ledengroei is aanleiding om naast de bevolkingsmatige prognoses een aparte doorrekening te maken van de verwachte behoefte op basis van de ledengroecijfers van de afgelopen jaren. Hierbij wordt uitgegaan van een continuering van de ledengroei van 4,3 procent per jaar tot en met 2016 en een ledengroei van 3,85 procent per jaar tussen 2016 en 2030.

Uitgaande van deze ledengroeiberekening hebben zowel Kampong als Fletiomare een tekort van 2 hockeyvelden in 2016. Deze tekorten zijn naar verwachting in 2020 opgelopen tot 4 hockeyvelden voor Kampong en 3 hockeyvelden voor Fletiomare. Daarnaast is in 2020 een tekort van 1 hockeyveld te verwachten bij Zwaluwen. In 2030 is sprake van een tekort van 10 hockeyvelden voor Kampong, een tekort van 7 hockeyvelden voor Fletiomare en een tekort van 2 hockeyvelden voor Zwaluwen.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

In het ruimteonderzoek van 2006 werden voor twee hockeyverenigingen berekeningen uitgevoerd: Kampong en Fletiomare. Toentertijd bestond hockeyvereniging Zwaluwen nog niet. Voor hockeyvereniging Zwaluwen zijn twee hockeyvelden aangelegd. Daarnaast hebben uitbreidingen in velden plaatsgevonden bij Kampong (van 6 naar 9 hockeyvelden) en bij Fletiomare (van 3,5 naar 5 hockeyvelden).

De uitbreiding bij Kampong sluit aan op de gesignaleerde tekorten in 2006 met een behoefte van 8 velden tegenover een aanbod van 6 velden. In 2010 zou de behoefte op basis van de bevolkingsprognosemethode ietwat zijn teruggelopen, maar afgerond nog altijd 8 velden bedragen. De verwachte behoefte in 2015 was 7 velden. Daarnaast werden berekeningen uitgevoerd gerelateerd aan een verwachte jaarlijkse groei van 4,8 procent van de landelijke hockeysport. In 2006 is uitgaande van deze ledengroei geraamd dat Kampong in 2010 een behoefte zou hebben aan 10 hockeyvelden. Dit is, mede gelet op de beperkte groeimogelijkheden van Kampong, redelijk uitgekomen met de huidige behoefte van 9 velden.

Bij Fletiomare was in 2006 reeds uitgegaan van de 3,5 kunstgrasvelden die de vereniging in 2007 tot de beschikking zou krijgen. In 2006 werd er met een behoefte van 2,5 velden nog een overschot van 1 veld gesignaleerd, maar op basis van de bevolkingsprognosemethode was de behoefte in 2010 al gestegen naar 4 velden en in 2015 naar 5 velden. In de ledengroeiberekening uit 2006 werd een behoefte van 3 hockeyvelden verwacht in 2010. Zowel de bevolkingsprognose- als de ledengroei methode blijkt een onderschatting te zijn geweest, gelet op het huidige evenwicht in vraag en aanbod bij de aanwezigheid van 5 hockeyvelden.

Tabel 4.1 Hockey in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Vereniging	Aantal velden	Aantal teams				Behoefte aan velden			Resultaten		
		Senioren	Junioren ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond	
2012	Kampong	9	82	41	19	28	170	9,11	7,44	9	-0,11	0
	Zwaluwen	2	16	1	5	12	34	1,78	1,00	2	0,22	0
	Fletiomare	5	18	30	15	24	87	2,00	5,67	5	-0,67	-1
	Totaal	16	116	72	39	64	291	12,89	14,11	16	1,89	-1
2016	Kampong	9	85,2	48,0	20,9	30,8	184,8	9,46	8,51	9	-0,46	-1
	Zwaluwen	2	16,6	1,2	5,5	13,2	36,5	1,85	1,11	2	0,15	0
	Fletiomare	5	18,7	35,2	16,5	26,4	96,7	2,08	6,47	5	-1,47	-2
	Totaal	16	120,5	84,4	42,8	70,3	318,0	13,39	16,09	16	-0,09	-3
2020	Kampong	9	88,5	53,2	22,4	33,0	197,1	9,84	9,32	9	-0,84	-1
	Zwaluwen	2	17,3	1,3	5,9	14,1	38,6	1,92	1,19	2	0,08	0
	Fletiomare	5	19,4	39,0	17,7	28,3	104,3	2,16	7,08	5	-2,08	-2
	Totaal	16	125,2	93,5	45,9	75,4	340,0	13,91	17,59	16	-1,59	-3
2030	Kampong	9	96,3	61,4	24,2	35,7	217,7	10,70	10,51	9	-1,70	-2
	Zwaluwen	2	18,8	1,5	6,4	15,3	42,0	2,09	1,30	2	-0,09	0
	Fletiomare	5	21,1	44,9	19,1	30,6	115,8	2,35	7,97	5	-2,97	-3
	Totaal	16	136,3	107,9	49,7	81,6	375,5	15,14	19,78	16	-3,78	-5

Tabel 4.2 Hockey in Utrecht t/m 2016 o.b.v. 4,3% ledengroei KNHB en t/m 2030 o.b.v. 3,85% verwachte ledengroei KNHB

Jaar	Vereniging	Aantal velden		Aantal teams					Behoeftte aan velden			Resultaten	
		Senioren	Junioreren	Pupillen ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Max. behoefte Zo	Max. behoefte Za	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond	
2012	Kampong	9	82	41	19	28	170	9,11	7,44	9	-0,11	0	
	Zwaluwen	2	16	1	5	12	34	1,78	1,00	2	0,22	0	
	Fletiomare	5	18	30	15	24	87	2,00	5,67	5	-0,67	-1	
	Totaal	16	116	72	39	64	291	12,89	14,11	16	1,89	-1	
2016	Kampong	9	97,08	48,54	22,49	33,15	201,25	10,79	8,81	9	-1,79	-2	
	Zwaluwen	2	18,94	1,18	5,92	14,21	40,25	2,10	1,18	2	-0,10	0	
	Fletiomare	5	21,31	35,52	17,76	28,41	102,99	2,37	6,71	5	-1,71	-2	
	Totaal	16	137,3	85,2	46,2	75,8	344,5	15,3	16,7	16	-0,71	-4	
2020	Kampong	9	112,91	56,46	26,16	38,55	234,08	12,55	10,25	9	-3,55	-4	
	Zwaluwen	2	22,03	1,38	6,88	16,52	46,82	2,45	1,38	2	-0,45	-1	
	Fletiomare	5	24,79	41,31	20,65	33,05	119,80	2,75	7,80	5	-2,80	-3	
	Totaal	16	159,7	99,1	53,7	88,1	400,7	17,7	19,4	16	-3,43	-8	
2030	Kampong	9	164,74	82,37	38,17	56,25	341,53	18,30	14,96	9	-9,30	-10	
	Zwaluwen	2	32,14	2,01	10,05	24,11	68,31	3,57	2,01	2	-1,57	-2	
	Fletiomare	5	36,16	60,27	30,14	48,22	174,79	4,02	11,38	5	-6,38	-7	
	Totaal	16	233,0	144,6	78,4	128,6	584,6	25,9	28,3	16	-12,35	-19	

* Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per hockeyvereniging in Utrecht in 2012, 2016, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per hockeyvereniging.

5. Korfbal

Voor het berekenen van de ruimtebehoefte voor korfbal in Utrecht is gebruikgemaakt van team- en veldaantallen van Synergo, HKC, Fiducia en Vogel, de huidige en toekomstige bevolkingscijfers en de bespelingsnormen zoals opgesteld door NOC*NSF.

Korfbal in Utrecht

De korfbalsport in Utrecht kent momenteel, zoals te zien in tabel 5.1, een overschot van 1 korfbalveld. Wanneer het aanbod en de behoeften van de korfbalverenigingen bij elkaar worden opgeteld volgt uit de gemeentebrede analyse een overschot van 2 velden. Deze gemeentebrede analyse gaat echter uit van een fictieve situatie waarbij alle teams op alle korfbalaccommodaties ingepland kunnen worden of waarbij sprake zou zijn van één centrale korfbalvoorziening met de omvang van de huidige accommodaties tezamen.

In 2016 en 2020 blijft de behoefte aan korfbalvelden onveranderd. In 2030 wordt een tekort van 1 korfbalveld verwacht bij Synergo, maar is over de hele stad gezien sprake van een overschot van 1 korfbalveld.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

De prognoses die voor korfbal gedaan zijn in het ruimteonderzoek van 2006 zijn in lijn met de geconstateerde situatie in 2012. De verwachte evenwichtssituatie bij Synergo tot 2015 is bevestigd in het huidige onderzoek en lijkt ook de komende jaren in stand te blijven. Bij HKC was een overschot verwacht van 1 korfbalveld tot en met 2016, wat aansluit bij de huidige verwachting van een overschot van 1 korfbalveld tot en met 2030. Korfbalvereniging Vogel is zoals verwacht een zeer kleine vereniging gebleven. Voor Fiducia werd een stijging in de behoefte verwacht voor 2015, maar op basis van de huidige prognoses kan dit worden bijgesteld tot een evenwichtssituatie tot en met 2030.

Tabel 5.1 Korfbal in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

		Aantal velden	Aantallen teams					Behoefte	Resultaten		
Jaar	Vereniging		Senioren	juniores A	juniores BC	juniores DEF	Totaal	Totaal	Huidig aanbod*	Overschot / tekort	Afgerond
2012	Synergo	1	8	3	4	11	26	0,99	1	0,01	0
	HKC	2	7	2	3	6	18	0,74	2	1,26	1
	Fiducia	1	5	2	4	10	21	0,75	1	0,25	0
	Vogel	1	1	0	0	0	1	0,10	1	0,90	0
	Totaal	5	21	7	11	27	66	2,85	5	2,15	1
2016	Synergo	1	8,3	3,5	4,4	12,1	28,3	1,08	1	-0,08	0
	HKC	2	7,3	2,3	3,3	6,6	19,5	0,80	2	1,20	1
	Fiducia	1	5,2	2,3	4,4	11,0	22,9	0,82	1	0,18	0
	Vogel	1	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,10	1	0,90	0
	Totaal	5	21,8	8,2	12,1	29,7	71,8	3,09	5	1,91	1
2020	Synergo	1	8,6	3,9	4,7	13,0	30,2	1,15	1	-0,15	0
	HKC	2	7,6	2,6	3,5	7,1	20,8	0,84	2	1,16	1
	Fiducia	1	5,4	2,6	4,7	11,8	24,5	0,87	1	0,13	0
	Vogel	1	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,11	1	0,89	0
	Totaal	5	22,7	9,1	13,0	31,8	76,5	3,28	5	1,72	1
2030	Synergo	1	9,4	4,5	5,1	14,0	33,0	1,26	1	-0,26	-1
	HKC	2	8,2	3,0	3,8	7,7	22,7	0,93	2	1,07	1
	Fiducia	1	5,9	3,0	5,1	12,8	26,7	0,95	1	0,05	0
	Vogel	1	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2	0,12	1	0,88	0
	Totaal	5	24,7	10,5	14,0	34,4	83,6	3,61	5	1,39	0

* Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per korfbalvereniging in Utrecht in 2012, 2016, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per korfbalvereniging.

6. Honk-/softbal

De berekeningen van de ruimtebehoefte voor de honk- en softbalsport in Utrecht zijn gedaan op basis van team- en veldaantallen van Domstad Dodgers en U.V.V., de huidige en toekomstige bevolkingscijfers en de bespelingsnormen zoals opgesteld door NOC*NSF.

Vergelijking met het ruimteonderzoek 2006 is niet mogelijk, omdat in 2006 de honk- en softbalsport buiten beschouwing is gelaten.

Honk-/softbal in Utrecht

In tabel 6.1 is te zien dat er momenteel zowel bij Domstad Dodgers als bij U.V.V. een evenwichtssituatie is voor de behoefte en het aanbod aan honk- en softbalvelden tot en met 2030.

Op sportpark Welgelegen kan Domstad Dodgers het seniorenhonkbal kwijt op 1 honkbalveld en het jeugdhonkbal en softbal op 1 softbalveld. Deze situatie verandert in 2020 wanneer er een tekort van 1 softbalveld wordt geconstateerd; een situatie die zich tot en met 2030 handhaaft.

Op sportpark Paperclip beschikt U.V.V. over 1 honkbal-, 1 jeugdhonkbal-/softbalveld en 1 softbalveld en dit is voor wat betreft de behoefte en het aanbod een evenwichtssituatie.

Bovendien beschikt U.V.V. nog over een peanutveld. Een dergelijk peanutveld is niet in de berekeningen in tabel 6.1 meegenomen.

Tabel 6.1 Honk- en softbal in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Vereniging	Aantal normteams		Planingsnorm		Behoeftte		Resultaten					
		Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Aanbod honkbal	Aanbod softbal	Overschot / tekort honkbal	Overschot / Afgerond tekort softbal		
2012	Domstad Dodgers	5,0	11,5	8	10	0,63	1,15	1	1	0,38	0	-0,15	0
	U.V.V.	7,5	14,0	8	10	0,94	1,40	1	2	0,06	0	0,60	0
	Totaal	12,5	25,5	8	10	1,56	2,55	2	3	0,44	0	0,45	0
2016	Domstad Dodgers	5,3	12,1	8	10	0,66	1,21	1	1	0,34	0	-0,21	0
	U.V.V.	7,9	14,7	8	10	0,99	1,47	1	2	0,01	0	0,53	0
	Totaal	13,2	26,8	8	10	1,64	2,68	2	3	0,36	0	0,32	0
2020	Domstad Dodgers	5,5	12,7	8	10	0,69	1,27	1	1	0,31	0	-0,27	-1
	U.V.V.	8,3	15,4	8	10	1,03	1,54	1	2	-0,03	0	0,46	0
	Totaal	13,8	28,1	8	10	1,72	2,81	2	3	0,28	0	0,19	-1
2030	Domstad Dodgers	6,0	13,9	8	10	0,75	1,39	1	1	0,25	0	-0,39	-1
	U.V.V.	9,0	16,9	8	10	1,13	1,69	1	2	-0,13	0	0,31	0
	Totaal *	15,1	30,7	8	10	1,88	3,07	2	3	0,12	0	-0,07	-1

*Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per honk- en softbalvereniging in Utrecht in 2012, 2016, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per honk- en softbalvereniging.

7. Handbal

De berekeningen van de ruimtebehoefte voor de handbalsport in Utrecht zijn gedaan op basis van team- en veld aantallen van Leidsche Rijn en VSC, de huidige en toekomstige bevolkingscijfers en de bespelingsnormen zoals opgesteld door NOC*NSF.

Handbal in Utrecht

Gemeentebreed is er, zoals te zien in tabel 7.1, een overschot van 1 handbalveld. Met andere woorden, wanneer de beide handbalverenigingen in Utrecht op één accommodatie zouden spelen en het veld zouden delen is 1 handbalveld toereikend. Voor beide verenigingen geldt dat de huidige accommodatie toereikend is en ook in de toekomst voldoende ruimte biedt voor de vereniging.

Bij handbal is landelijk een verschuiving zichtbaar, waarbij de sport minder buiten wordt beoefend en zich meer en meer concentreert in sporthallen. Als gevolg daarvan is de verwachting dat de handbalsport minder zal groeien dan de uitgevoerde berekeningen op basis van de bevolkingsgroei laten zien.

Vergelijking met ruimteonderzoek 2006

In het ruimteonderzoek van 2006 werd geconstateerd dat voor handbal voldoende ruimte aanwezig was en werd verwacht dat de groei bij deze sport beperkt zou zijn. Dit is bevestigd in het huidige ruimteonderzoek.

Tabel 7.1 Handbal in Utrecht t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Vereniging	Aantal velden		Aantallen teams				Behoeftes		Resultaten		
		Senioren		juniores		pupillen		Totaal	Totaal	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond *
2012	Leidsche Rijn	1	1	1	5	1	8	0,31	1	0,69	0	
	VSC	1	1	0	0	0	1	0,06	1	0,94	1	
	Totaal	2	2	1	5	1	9	0,36	2	1,64	1	
2016	Leidsche Rijn	1	1,0	1,2	5,5	1,1	8,8	0,34	1	0,66	0	
	VSC	1	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,06	1	0,94	1	
	Totaal	2	2,1	1,2	5,5	1,1	9,8	0,40	2	1,60	1	
2020	Leidsche Rijn	1	1,1	1,3	5,9	1,2	9,4	0,36	1	0,64	0	
	VSC	1	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,06	1	0,94	1	
	Totaal	2	2,2	1,3	5,9	1,2	10,5	0,42	2	1,58	1	
2030	Leidsche Rijn	1	1,2	1,5	6,4	1,3	10,3	0,40	1	0,60	0	
	VSC	1	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2	0,07	1	0,93	1	
	Totaal	2	2,3	1,5	6,4	1,3	11,5	0,46	2	1,54	1	

* Het afgeronde totaal van de overschotten/tekorten per handbalvereniging in Utrecht in 2012, 2016, 2020 en 2030 is een optelsom van de afgeronde overschotten/tekorten per handbalvereniging.

8. Conclusie

In dit concluderende hoofdstuk worden de belangrijkste uitkomsten van de behoefteberekeningen uit het ruimte-instrument bijeengebracht. Daarnaast zijn de inzichten uit de interviews met de VSU, KNVB en de gemeente Utrecht hier benut om waar relevant aan te geven in hoeverre de conclusies aansluiten bij de lokale ervaringen of om de conclusies in perspectief te plaatsen.

8.1 Algemeen

De gemeente Utrecht heeft in de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in uitbreidingen van de ruimte voor sport en hiermee op enkele uitzonderingen na goed voorzien in de actuele ruimtebehoefte voor sport. Gelet op de bevolkingsontwikkeling gaat de gemeente Utrecht in de toekomst over de gehele linie te maken krijgen met een tekort aan ruimte voor sport. Dit tekort doet zich vooral voor bij de grote sporten voetbal en tennis en op termijn ook bij hockey. De mogelijkheden om de tekorten op te lossen zijn gelet op de stedelijke dichtheid en ruimtelijke situering van de huidige sportparken beperkt. In de afgelopen jaren heeft de gemeente Utrecht de mogelijkheden voor uitbreidingen al benut om in te spelen op de tekorten die waren gesignaleerd of voorspeld in het ruimteonderzoek uit 2006. Door de sterke bevolkingsgroei in de gemeente Utrecht in de afgelopen jaren en de verwachte bevolkingsgroei in de komende jaren is de behoefte aan ruimte voor sport groter dan in 2006 was voorzien. Tegemoet komen aan deze behoefte vraagt om een integrale en inventieve aanpak. Aanknopingspunten hiervoor worden in het volgende hoofdstuk geschetst naar aanleiding van onderstaande conclusies op sporttakniveau.

8.2 Voetbal

De gemeente Utrecht heeft 23 sportparken met voetbalvelden. Op deze sportparken tezamen liggen 1,5 trainingsvelden van natuurgras, 42 wedstrijd velden van natuurgras en 41 kunstgrasvelden die zowel voor trainingen als wedstrijden worden gebruikt. Met 41 kunstgrasvelden kent gemeente Utrecht een bijzonder hoog aandeel kunstgrasvelden (49%). In totaal zijn er 84,5 voetbalvelden, in totaal goed voor 125,5 normvelden (kunstgrasvelden tellen dubbel).

Op gemeenteniveau bestaat een overschot van 7,5 trainingsvelden en een evenwichtssituatie qua wedstrijd velden. Dit beeld wordt herkend door de VSU en de KNVB. Het overschot aan trainingsvelden is vooral het gevolg van de grote uitbreiding van het aantal kunstgrasvelden die tussen 2006 en 2012 heeft plaatsgevonden (van 18 kunstgrasvelden naar 41 kunstgrasvelden), waarmee een grote trainingscapaciteit is ontstaan.

Naar aanleiding van de verwachte bevolkingsgroei in gemeente Utrecht verandert het huidige overschot aan velden in een tekort van 25 wedstrijd velden in 2030. Er zijn tot 2020 voldoende trainingsvelden aanwezig. Tussen 2020 en 2030 ontstaat er een tekort van 1,5 trainingsvelden. Wanneer als uitgangspunt de historische ontwikkeling in aantallen normteams in Utrecht wordt genomen, dan valt door berekening met trendextrapolatie de behoefte in normteams lager uit: 140 normvelden in plaats van 153 normvelden. Op basis van trendextrapolatie wordt de behoefte aan wedstrijd velden voor 2030 geschat op 120 wedstrijd velden. Dit is hoger dan de geraamde behoefte van 109 wedstrijd velden op basis van de bevolkingsontwikkeling.

Hierbij dient opgemerkt dat deze gemeentelijke berekeningen uitgaan van een meest ideale spreiding van teams over de aanwezige velden. Dit impliceert dat alle teams van de 32 voetbalverenigingen op ieder voetbalveld van de 23 sportparken ingepland kunnen worden.

Daarnaast dient opgemerkt dat in de voetbalprognose geen speciale aandacht is besteed aan de groei van het meisjesvoetbal die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Wel is het zo dat de groei van het meisjesvoetbal al zit verwerkt in de ontwikkeling van teamaantallen over de afgelopen seizoenen, op basis waarvan trendextrapolatie is uitgevoerd.

Volgens de KNVB is het meisjesvoetbal in Utrecht het afgelopen seizoen met 38 procent gestegen. De verwachting van de KNVB is dat de groei van het meisjesvoetbal in de komende jaren zeker het drievoudige zal zijn van de groei op basis van bevolkingsprognoses. Omdat de groei van meisjesvoetbal iets is van de laatste jaren en het ongewis is hoe dit zich in de toekomst gaat ontwikkelen, is in de berekeningen op basis van de bevolkingsprognosemethode enkel uitgegaan van de ontwikkeling in bevolkingscijfers. Verwacht kan worden is dat de groei van het meisjesvoetbal op termijn ook gevolgen gaat hebben voor het seniorenvoetbal bij de vrouwen, gelet op de doorstroming. Kanttekening hierbij is dat het, met name bij meisjesvoetbal, onzeker is in hoeverre meisjes ook als senioren door blijven gaan met voetballen.

Verder is in de berekeningen geen aandacht voor de minipupillen van 5 en 6 jaar oud, omdat deze leeftijdsgroep niet deelneemt aan officiële KNVB competities en er geen planningsnormen voorhanden zijn voor deze leeftijdsgroep. Volgens de KNVB neemt de omvang van de groep minipupillen in Utrecht toe en vormt deze groep onderdeel van de wedstrijdplanning in het weekend bij verenigingen.

Gezien de groei in populariteit van het meisjesvoetbal en de minipupillen, is het te verwachten dat de verwachte stijging in de behoefte aan voetbalvelden op basis van de bevolkingsprognose eerder een ondergrens dan een bovengrens is voor de behoefte aan voetbalvelden in de gemeente Utrecht.

Wanneer de voetbalanalyse zich verplaatst naar een kleiner schaalniveau (wijkniveau), worden er specifiekere overschotten en tekorten gesignaleerd. De resultaten en uitgangspunten van deze analyse op wijkniveau worden door zowel de VSU als de KNVB onderschreven en zij herkennen zich in de voor 2012 gevonden overschotten en tekorten.

Noord-Oost

Momenteel is er een tekort van 5 wedstrijdvelden in *Noord-Oost*, in 2030 oplopend naar een tekort van 7 wedstrijdvelden en 1 trainingsveld. In Noord-Oost ligt het probleem van de tekorten volgens de KNVB bij sportpark Voordorp waar er te weinig ruimte is voor de verenigingen Hercules en Sporting '70. Voetbalvereniging Voorwaarts op sportpark Berekuil heeft geen ruimtegebrek.

Overvecht

In *Overvecht* is er in 2012 een overschot van 3 wedstrijdvelden en een tekort van 0,5 trainingsveld. In 2030 wordt een overschot van 2 wedstrijdvelden verwacht, waarmee in deze wijk voldoende wedstrijdvelden aanwezig zijn om aan de behoefte te voldoen. Er blijft echter wel tekort van 0,5 trainingsveld.

Noord-West

In *Noord-West* is er momenteel een overschot van 3,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen en dit slinkt in de periode tot en met 2030 geleidelijk naar een overschot van 2,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen. De KNVB is van mening dat deze overschotten in Noord-West niet bij alle verenigingen van toepassing zijn en geeft aan dat Elinkwijk kampt met ruimtegebrek. Een nadere analyse op sportparkniveau is nodig om dit te kunnen onderstrepen. Overigens wordt er bij Elinkwijk tussen 2012 en 2016 een extra natuurgrasveld (wedstrijdveld) bijgeplaatst.

Oost

Momenteel is er een tekort van 1 wedstrijdveld en 2 trainingsvelen in *Oost*. Dit tekort neemt naar 2030 grotere vormen tot een tekort van 4 wedstrijd- en 4 trainingsvelen. In deze wijk is sprake van een wachtlijst bij voetbalvereniging Kampong op sportpark Maarschalkerweerd. De KNVB geeft ook aan dat deze vereniging behoefte heeft aan meer ruimte.

Zuid

In *Zuid* is er momenteel een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 1,5 trainingsveld. Het tekort aan wedstrijdvelen neemt tot en met 2030 toe tot een tekort van 1,5 wedstrijdveld, waar het overschot aan trainingsvelen stabiel blijft (1,5 trainingsveld). De KNVB geeft aan dat vooral D.V.S.U. extra ruimtebehoefte heeft en momenteel een wachtlijst kent. Daarnaast geeft de KNVB aan dat de drie verenigingen op sportpark Lunetten momenteel niet goed samenwerken en dat zij ieder hun eigen velden ter beschikking hebben.

Zuid-West

In *Zuid-West* is er momenteel een tekort van 2 wedstrijdvelen. De KNVB geeft aan dat dit tekort vooral voelbaar is bij voetbalvereniging Zwaluwen op sportpark Welgelegen, maar dat het daar ontbreekt aan mogelijkheden om uit te breiden. Het tekort van 2 wedstrijdvelen blijft bestaan in 2016 en 2020. In 2030 is er een tekort van 3 wedstrijdvelen en ontstaat er een tekort van 1 trainingsveld.

West

In *West* is er een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 0,5 trainingsveld. In 2020 is deze situatie naar verwachting veranderd in een tekort van 0,5 trainingsveld.

Leidsche Rijn

Leidsche Rijn kent in 2012 nog een overschot van 1,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen. Vanaf 2016 is sprake van een tekort van 0,5 wedstrijdveld. In 2020 is dit opgelopen tot een tekort van 2,5 wedstrijdvelen en 0,5 trainingsveld en in 2030 is dit een tekort van 5,5 wedstrijdvelen en van 1,5 trainingsvelen. Hoewel nu sprake is van een overschot in Leidsche Rijn geven de VSU en de KNVB aan dat U.V.V. een tekort aan velden kent. De VSU signaleert verder dat het huidige overschot in wijk Leidsche Rijn deels het gevolg is van het mindere imago en bestuurlijke daadkracht van Magreb '90, met als locatie sportpark Papendorp in Kanaleneiland. Hierdoor kiezen volgens VSU de voetballers uit de omgeving veelal voor een andere voetbalvereniging en wijken uit naar andere wijken.

Vleuten De Meern

In *Vleuten De Meern* is er een tekort van 2 wedstrijdvelden en een overschot van 3 trainingsvelden. Het tekort aan wedstrijdvelden loopt op tot een tekort van 6 wedstrijdvelden in 2030 en er blijft een overschot van 2 trainingsvelden. In *Vleuten De Meern* heeft voetbalvereniging *De Meern* momenteel een wachtlijst voor nieuwe leden. Het ontbreekt deze vereniging volgens de KNVB aan uitbreidingsmogelijkheden.

8.3 Tennis

De 18 tennisverenigingen in de gemeente Utrecht die in dit ruimteonderzoek aan bod komen hebben samen een totaal van 133 verlichte tennisbanen. Dit aanbod van 133 tennisbanen is volgens de planningsnormen onvoldoende voor het aantal leden dat deze verenigingen hebben. In 2012 is een tekort van 33 tennisbanen geconstateerd. In 2016 zal dit tekort naar verwachting toenemen tot een tekort van 44 tennisbanen. In 2030 wordt een tekort verwacht van 70 tennisbanen. Met name bij T.C. Domstad, T.C. Iduna, L.T.C. Vleuten De Meern en U.L.T.V. Rhijnauwen, de vier grootste tennisverenigingen in Utrecht, is sprake van een tekort aan tennisbanen.

Het is overigens wel de vraag of de groei van tennis gelijk op zal gaan met de bevolkingsgroei. In de afgelopen jaren is sprake geweest van een afname van de deelname aan tennis in Nederland. De KNLTB had in 2009 725.000 leden en in 2011 nog maar 690.000 leden. VSU onderschrijft het tekort aan tennisbanen en voegt eraan toe dat er bij diverse tennisverenigingen sprake is van wachtlijsten en/of een ledenstop.

Vanwege het beperkte aantal tennisbanen voor een groot aantal leden is de baandruk in de gemeente Utrecht met 92 leden per baan erg hoog. Het landelijk gemiddelde is 63 leden per buitenbaan. Daarbij dient echter wel opgemerkt te worden dat in Utrecht alle tennisbanen verlicht zijn, waardoor een hogere bezetting te realiseren valt. De situatie dat in een gemeente alle banen bij alle tennisverenigingen verlicht zijn is vrij uniek. Ten eerste beschikt iets meer dan éénderde van de tennisaccommodaties in Nederland niet over verlichting en ten tweede zijn er accommodaties waar slechts een aantal banen zijn verlicht.

8.4 Hockey

Van de drie Utrechtse hockeyverenigingen Kampong, Zwaluwen en Fletiomare heeft alleen Fletiomare momenteel een tekort van 1 hockeyveld. De uitgangssituatie wordt onderstreept door VSU. Wanneer wordt uitgegaan van de bevolkingsontwikkeling in Utrecht, groeit het tekort bij Fletiomare naar 2 hockeyvelden in 2016 en 2020 en naar 3 hockeyvelden in 2030. Bij Kampong ontstaat in 2016 een tekort van 1 hockeyveld dat constant blijft tot 2020. In 2030 is het tekort toegenomen tot een tekort van 2 hockeyvelden. Bij de Zwaluwen wordt tot en met 2030 een evenwichtssituatie verwacht.

Uitgaande van het doortrekken van de jaarlijkse groei van 4,3 procent, die de KNHB in de afgelopen vijf jaar heeft gekend, naar 2016, en het benutten van de nagestreefde ledengroei van de KNHB van 3,85 procent per jaar voor de periode tussen 2016 en 2030 vallen de tekorten bij Fletiomare en Kampong hoger uit en ontstaat er zelfs bij Zwaluwen een tekort.

Beide berekenmethoden komen uit op een tekort aan hockeyvelden in gemeente Utrecht.

8.5 Korfbal

In de gemeente Utrecht is voldoende ruimte voor korfbal aanwezig. De gemeente Utrecht heeft 4 korfbalverenigingen die allemaal genoeg hebben aan 1 korfbalveld. Doordat HKC 2 korfbalvelden heeft is daar een overschot van 1 korfbalveld dat behouden blijft tot 2030. Overigens geldt dat wanneer de verenigingen zouden worden samengevoegd op 1 of 2 korfbalaccommodaties, er zou kunnen worden volstaan met een totaal van 3 korfbalvelden. In 2030 wordt een minimaal tekort van afgerond 1 veld (-0.26 veld) geconstateerd bij Synergo. Ook volgens de VSU, die de resultaten onderschrijft, kunnen de korfbalverenigingen de komende periode met hun huidige accommodatie goed uit de voeten. Daarentegen houdt VSU de mogelijkheid open dat Fiducia de komende periode een stijging gaat meemaken in teamaantallen en dat er een tekort zou kunnen optreden. Deze nuance is gerelateerd aan de bovenmatige verwachte bevolkingsgroei in wijk Vleuten De Meern. In het huidige ruimteonderzoek is uitgegaan van de stedelijke bevolkingsgroei omdat de korfbalverenigingen een wijk-overstijgend verzorgingsgebied hebben.

8.6 Honk-/softbal

De honk- en softbalvereniging Domstad Dodgers verkeert momenteel weliswaar in een evenwichtssituatie met 1 honkbal- en 1 jeugdhonkbal-/softbalveld, maar vanaf 2020 ontstaat een tekort aan 1 jeugdhonkbal-/softbalveld. U.V.V. beschikt over voldoende ruimte om aan de huidige en toekomstige vraag te voorzien. VSU onderstreept de resultaten uit het ruimteonderzoek.

8.7 Handbal

De twee handbalverenigingen in gemeente Utrecht hebben voldoende handbalvelden tot hun beschikking. Daarbij dient opgemerkt dat beide verenigingen samen genoeg zouden hebben aan 1 handbalveld, waar nu 2 handbalvelden aanwezig zijn in gemeente Utrecht doordat de verenigingen op aparte accommodaties spelen. Op basis van de bevolkingsgroei wordt een lichte toename van de handbalsport verwacht maar daarmee blijft de ruimtevraag onveranderd met de behoefte aan 1 handbalveld per locatie. VSU onderschrijft dat er geen aanleiding is om voor de handbalsport in Utrecht een sterke groei te verwachten en dat beide handbalvereniging aan hun huidige ruimte genoeg hebben.

9. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt allereerst een algemene aanbeveling gedaan voor de algehele situatie van de buitensporten in de gemeente Utrecht. Daarna worden er per buitensport (voetbal, hockey, tennis, korfbal, honk-/softbal en handbal) aanbevelingen gedaan op basis van de conclusies die in het vorige hoofdstuk zijn getrokken. Voor voetbal is de opdeling gemaakt in aanbevelingen op stads- en wijkniveau.

9.1 Algemeen

De gemeente Utrecht heeft in de afgelopen jaren ingespeeld op een toename in de ruimtebehoefte voor sport. Daardoor is nu in de gemeente Utrecht in zijn algemeenheid sprake van een goede uitgangssituatie in de ruimte voor sport. Gezien de verwachte bevolkingsgroei in de komende jaren is een verdere toename in de vraag naar ruimte voor sport te verwachten. Gemeente Utrecht dient zodoende aandacht te blijven houden voor de ontwikkelingen in de stad en te blijven investeren in uitbreidingen in de sportruimte. Gelet op de stedelijke dichtheid zal dit geen eenvoudige taak zijn, omdat op sommige plaatsen de mogelijkheid tot uitbreiding ontbreekt. Hierdoor zal het van belang zijn om de mogelijkheden voor een efficiënter gebruik van de ruimte te exploreren. Daarbij kan gedacht worden aan het vergroten van samenwerking en gedeeld gebruik van velden binnen sportparken, het verruimen van de speeldagen, het bevorderen van het spelen op zondag (in plaats van zaterdag) en het optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden van kunstgrasvelden.

Uit de vergelijking met het ruimteonderzoek van 2006 is gebleken dat de bevolkingsprognoses niet altijd even nauwkeurig zijn. Zo werd in 2006 het aantal inwoners voor 2010 en 2015 (zwaar) onderschat, waardoor ook de geprognoseerde behoefte aan sportruimte achterbleef bij de daadwerkelijke behoefte. Hierdoor moeten vraagtekens worden gezet bij de betrouwbaarheid van de bevolkingsprognoses uit 2012 voor 2016, 2020 en 2030 en is er de noodzaak om dergelijk ruimteonderzoek met enige frequentie te blijven herhalen om zicht te houden op de actuele situatie, zowel qua bevolkingsaantallen en –prognoses als qua veld- en teamaantallen. In principe vormt de bevolkingsprognosemethode een bovengrens, maar deze kan, hier bijvoorbeeld in het geval van de hockeysport, ook worden overtroffen door hoge groeicijfers van de betreffende sport.

9.2 Voetbal

Algemeen

Sportaccommodatieplanning vraagt om een langetermijnperspectief. De gemeente Utrecht heeft weliswaar nu een overschot van 7,5 trainingsvelden en een evenwichtssituatie qua wedstrijdsvelden, maar door de bevolkingsontwikkeling ontstaat in de toekomst een tekort aan voetbalvelden. Daarbij dient de aandacht vooral uit te gaan naar het creëren van een grotere wedstrijdcapaciteit. Als gevolg van de aanleg van kunstgrasvelden in de afgelopen jaren is een meer dan voldoende trainingscapaciteit ontstaan. Het aanleggen van kunstgrasvelden biedt voor de komende jaren maar weinig kansen voor het vergroten van de wedstrijdcapaciteit gelet op het beperkte aantal grastrainingsvelden dat nog in gemeente Utrecht aanwezig is (1,5 grastrainingsvelden, waarvan 0,5 in Overvecht en 1 in Noord-West). De vergroting van de wedstrijdcapaciteit dient vooral te komen uit de aanleg van extra velden. Hierbij dient te worden

opgemerkt dat ook winst te halen valt in het nastreven van een betere verdeling in teams die actief zijn op zaterdag en zondag.

Bevorderen zondagvoetbal

Door het gebruik van velden op zondag en in de avonduren te vergroten kan de druk op de velden op zaterdag worden beperkt en kan er uiteindelijk met minder velden worden volstaan. Hierbij is de trend dat er verhoudingsgewijs steeds meer voetbalteams op zaterdag gaan spelen in plaats van op zondag zorgwekkend. Dit zorgt voor een grote druk op de wedstrijd velden op zaterdag, waardoor de tekorten aan wedstrijd velden toenemen. Door deze trend is vooral het beperken van seniorenvoetbal op de zaterdag een belangrijk aandachtspunt om een meer optimaal gebruik van de huidige velden te realiseren en het verwachte tekort voor de toekomst terug te kunnen dringen. Hierbij is het goed op te merken dat VSU in dit kader al pilots heeft uitgezet voor voetbal op vrijdagavond en zondagochtend, om zo een betere bezetting te realiseren. Daarnaast is er door de VSU en de KNVB ook al gewerkt met een alternatieve competitieplanning waarbij de F-pupillen op zondagochtend hun wedstrijden afwerken, maar door diverse redenen –waaronder de klacht van ouders dat zij op zondagochtend vroeg hun bed uit moeten– was dit geen onverdeeld succes.

Kwaliteit van verenigingen

Het tekort aan ruimte voor voetbal laat zich overigens niet in alle wijken voelen. In dit ruimteonderzoek is gebleken dat het voorkomt dat de ene wijk een overschot aan voetbalvelden heeft en een aangrenzende wijk een tekort aan voetbalvelden. Een voorbeeld hiervan zijn de overschotten bij Overvecht en tekorten bij Noord-Oost. Het lijkt dat hierbij ook de signatuur van de verenigingen een rol speelt in de geconstateerde overschotten en tekorten aan voetbalvelden. Om de situatie te voorkomen dat in de ene wijk tekorten aan voetbalvelden inwoners belemmeren om te sporten, terwijl in een aangrenzende wijk velden leeg liggen, is het van belang dat de gemeente aandacht blijft houden voor de kwaliteit en uitstraling van de voetbalverenigingen in Utrecht. Hierin is een duidelijk rol weggelegd voor de VSU.

Wijken op volgorde van prioriteit

In *Oost*, waar er nu en in de toekomst tekorten zijn, is er ruimtegebrek bij Kampong. Zowel de voetbal- als hockeyvereniging kampt momenteel en in de nabije toekomst met een limiet qua speelruimte, met name op wedstrijd dagen, maar ook op trainingsdagen. Beide verenigingen zijn door de gemeente op de hoogte gesteld dat zij rekening moeten houden met de ruimtelijke beperkingen en dat het aan mogelijkheden ontbreekt om velden bij te plaatsen. Op sportpark Koningsweg, waar V.S.C. en Rivierenwijkers spelen, is er de mogelijkheid 1 van de 3 natuurgrasvelden om te zetten naar kunstgrasvelden, om zo in te spelen op het tekort aan trainingsvelden en de druk (enigszins) te verlagen. Een soortgelijk scenario is mogelijk bij sportpark Zoudenbalch, waar één van de natuurgrasvelden ook zou kunnen worden omgezet tot kunstgrasveld. Deze aanpassing helpt om de trainingscapaciteit te vergroten en de tekorten op dit gebied weg te nemen, maar is niet afdoende om de tekorten aan wedstrijd velden op te lossen. Het verdient daarom tevens aanbeveling om te bezien welke sportparken, met verenigingen met groeipotentie, ruimtelijke mogelijkheden bieden voor het uitbreiden van het aantal wedstrijd velden.

In *Vleuten De Meern* is sprake van een tekort van 2 wedstrijd velden in 2012 dat als gevolg van de bevolkingsontwikkeling oploopt tot een tekort van 5 wedstrijd velden in 2016 en 6

wedstrijdsvelden in 2030. De KNVB geeft aan dat alle drie de verenigingen de potentie hebben om te groeien en, indien de ruimte geboden wordt, in staat zijn om de verwachte groei te realiseren. Het tekort is het meest urgent op sportpark de Meern waar reeds sprake is van een wachtlijst. Gelet op het ontbreken van ruimte om extra velden te realiseren en het reeds op zondag spelen door de senioren zijn hier echter weinig mogelijkheden om de druk op de velden te verminderen. Gezien de omvang van het tekort in 2016 (5 wedstrijdsvelden) en 2030 (6 wedstrijdsvelden) behoort het realiseren van een nieuw sportpark met voetbalvelden tot de mogelijkheden. Het verdient aanbeveling om de mogelijkheden hiervan nader te onderzoeken.

In *Noord-Oost* is sprake van een tekort van 5 wedstrijdsvelden, oplopend tot 7 wedstrijdsvelden in 2030. Het is interessant om nader te onderzoeken wat de verenigingen uit Noord-Oost aantrekkelijker maakt dan de verenigingen in Overvecht, waar sprake is van een overschot aan velden. Wellicht dat een dergelijk onderzoek aanknopingspunten biedt om de vraag naar voetbalvelden beter te verspreiden over de twee wijken. Tot slot speelt in Noord-Oost de toename van het seniorenvoetbal op zaterdag een belangrijke rol bij de omvang van het tekort. Door verenigingen te stimuleren minder seniorenteams op zaterdag te laten spelen kan een meer evenredige belasting over het weekeinde worden gerealiseerd en neemt het tekort aan wedstrijdsvelden minder grote vormen aan. Het is aan te bevelen om allereerst op bovengenoemde aspecten in te zetten alvorens te gaan investeren in uitbreidingen in de ruimte voor voetbal.

In *Leidsche Rijn* is momenteel sprake van een overschot aan velden dat vooral het gevolg is van het overschot aan velden bij voetbalvereniging Magreb '90. In de toekomst gaat in Leidsche Rijn overigens een tekort aan voetbalvelden optreden, oplopend tot een tekort van 5,5 wedstrijdsvelden en van 1,5 trainingsvelden in 2030. Een beter gebruik van de velden van voetbalvereniging Magreb '90 is hierdoor van bijzonder belang. Het is weinig opportuun om U.V.V. en Nieuw Utrecht gebruik te laten maken van de velden van Magreb '90, gelet op de onderlinge afstand en de verschillende clubculturen. Het versterken van voetbalvereniging Magreb '90 en het vergroten van de aantrekkelijkheid van deze vereniging in de wijk verdient zodoende aanbeveling. Om de te verwachte tekorten in Leidsche Rijn op te vangen, is het verder aan te bevelen om de beschikbare ruimte op sportpark Rijnvliet op termijn in te richten voor de voetbalsport en voetbalvereniging U.V.V. het vrij liggende natuurgrasveld op sportpark Paperclip te laten gebruiken.

In *Zuid-West* zal er bij voetbalvereniging Zwaluwen moeten worden gezocht naar alternatieven in plaats van het bijplaatsen van velden, omdat de ruimte voor uitbreiding ontbreekt. Daarnaast maakt het onderwijs ook gebruik van de velden op sportpark Welgelegen. Ter oplossing van het ruimtegebrek kan worden gedacht aan een betere spreiding van wedstrijden over de zaterdag en de zondag en het mogelijk benutten van de vrijdagavond voor wedstrijden. VSU ziet mogelijkheden in een samenwerking met Magreb '90. De twee verenigingen liggen weliswaar redelijk uit elkaar, maar VSU geeft aan dat dit voor beide verenigingen een acceptabele oplossing is, omdat Zwaluwen kan profiteren van de overschotten aan velden bij Magreb '90 en anderzijds kan Magreb '90 profiteren door bijvoorbeeld het bestuur en de organisatie te laten herstructureren door Zwaluwen. Het verdient aanbeveling om deze optie verder te verkennen in gesprek met de verenigingen en de VSU.

In *Noord-West*, waar er net als in Overvecht zowel qua trainings- als wedstrijdvelden tot en met 2030 een overschot is, worden er door de KNVB wel tekorten benoemd bij specifieke verenigingen. Zo hebben Elinkwijk en D.H.S.C. behoefte aan meer voetbalvelden. De gemeente heeft hierop ingespeeld door Elinkwijk te voorzien in een extra natuurgrasveld. Daarnaast biedt het omzetten van het trainingsveld in kunstgras nog mogelijkheden om de wedstrijdcapaciteit uit te breiden. Bij D.H.S.C. liggen wellicht nog mogelijkheden in het stimuleren van zondagvoetbal voor senioren, aangezien nu de meeste seniorenelftallen uitkomen op zaterdag. Een andere pragmatische oplossing voor een ruimtetekort bij enkele verenigingen is om deze gebruik te laten maken van de voetbalvelden bij de andere verenigingen die te maken hebben met een overschot aan voetbalvelden. Dit is vermoedelijk niet de meest populaire maatregelen en gaat in tegen het verenigingsgevoel van het spelen op de eigen locatie, maar is economisch gezien wel een nuttige. Zo zou Elinkwijk gebruik kunnen maken van een deel van de ruimte die beschikbaar is op het naastgelegen sportpark Zuilenselaan.

In *Zuid* is het momenteel op sportpark Lunetten krap gelet op het aanbod van wedstrijdvelden, mede omdat er tijdelijk een vierde vereniging speelt. Daarnaast was er al sprake van een tekort van 0,5 wedstrijdveld, dat toeneemt in de komende jaren tot een tekort van 1,5 wedstrijdveld. Door het tekort aan wedstrijdvelden is het van belang dat efficiënt gebruik wordt gemaakt van de aanwezige voetbalvelden. Hiervoor is een goede samenwerking tussen de drie voetbalverenigingen op sportpark Lunetten zeer gewenst, waarbij idealiter gekomen wordt tot een optimaal gedeeld gebruik van de velden. Indien de ruimtelijke mogelijkheden het toelaten verdient het aanbeveling om een extra wedstrijdveld te realiseren op sportpark Lunetten. Daarnaast kan gestimuleerd worden om het seniorenvoetbal alleen op zondag plaats te laten vinden en de speeltijden op zaterdag te verruimen, zodat meer wedstrijden kunnen worden gepland. Gelet op de aanwezigheid van 3,5 kunstgrasvelden is het gesignaleerde tekort vooral het gevolg van een planningsprobleem en niet een belastingprobleem, waardoor het optimaliseren van de planning van de wedstrijden over het weekend een oplossing kan zijn voor het geconstateerde tekort aan wedstrijdvelden.

In *Overvecht*, waar er qua wedstrijdvelden tot en met 2030 een overschot is, is er verbetering nodig van de organisatie en uitstraling van enkele van de verenigingen, waar mogelijk vanuit de gemeente hulp bij geboden kan worden. Door het vergroten van de aantrekkingskracht van deze verenigingen is het mogelijk om de aanwezige voetbalvelden beter te benutten.

In *West* heeft P.V.C. momenteel nog een tekort van 0,5 wedstrijdveld en een overschot van 0,5 trainingsveld, en verandert tussen 2020 en 2030 het overschot van 0,5 trainingsveld in een tekort 0,5 trainingsveld. Het verdient aanbeveling om in 2016 de situatie nog eens te bekijken en dan te bezien of uitbreiding van het aantal voetbalvelden noodzakelijk is.

9.3 Tennis

Nieuw tennispark

Er zijn in gemeente Utrecht meer tennisbanen nodig om in de behoefte te voorzien. De huidige tekorten, de aanwezige wachtlijsten en de verwachte groei in de behoefte aan tennisbanen enerzijds en de beperkte ruimtelijke mogelijkheden tot uitbreidingen bij de tennisverenigingen anderzijds, maakt dat een eventuele oplossing voor het tekort aan tennisbanen is gelegen in het aanleggen van een nieuw tennispark. De VSU onderstreept dat een nieuw tennispark de capaciteitstekorten voor een groot deel zou kunnen oplossen. Hierbij dient overigens wel opgemerkt te worden dat de tennisbanen in gemeente Utrecht geprivatiseerd zijn, waardoor bij uitbreidingen het aannemelijk is dat de gemeente alleen ondersteunend is en het initiatief bij voorkeur aan een vereniging of andere private partij wordt gelaten.

Uitbreiding V.S.C.

Daarnaast kan er ook worden gedacht aan uitbreiding van de recreatieve tennisvereniging V.S.C. Naast de huidige twee tennisbanen van V.S.C. ligt het handbalveld van V.S.C. waar relatief weinig gebruik van wordt gemaakt. Bij clustering van de huidige handbalverenigingen, zie paragraaf 9.7 'Handbal', kan de ruimte die het handbalveld in beslag neemt worden benut om 3 extra tennisbanen aan te leggen. Wanneer tennisvereniging V.S.C. zich daarnaast aanmeldt bij de KNLTB, ontstaat er een nieuwe recreatieve én competitieve tennisvereniging in Utrecht.

Braakliggende tennisbanen

Er liggen in Utrecht enkele tennisbanen die op dit moment niet gebruikt worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de tennisbanen aan de Laan van Rhijnauwen. Deze braakliggende tennisbanen kunnen worden opgeknapt en dit biedt, in combinatie met de oprichting van een tennisvereniging op de locatie van deze banen, vervolgens ook weer extra ruimte voor de tennissport.

9.4 Hockey

Investeren

Omdat zowel de bevolkingsprognosemethode als de berekening op basis van de verwachte ledengroei bij de KNHB een groei aangeeft, ontstaan er bij Fletiomare en Kampong tekorten. Hierdoor zijn op korte termijn investeringen gewenst om voldoende ruimte te bieden aan de hockeysport. De mogelijkheden om uit te breiden zijn bij Kampong niet aanwezig. Ook bij Fletiomare ontbreekt ruimte om uit te breiden, vanwege de geplande woningbouw in de omgeving. Het realiseren van een nieuwe hockeyaccommodatie op termijn in gemeente Utrecht lijkt hiermee de meest haalbare optie om de ruimte voor hockey uit te breiden.

De Uithof

Bij de studentensportaccommodatie De Uithof zijn 3 hockeyvelden die op de zaterdagen vrijwel leeg staan. Alleen op zondag worden er op die velden wedstrijden gespeeld. Deels uitwijken van één of meerdere Utrechtse hockeyverenigingen naar deze velden haalt de druk bij Kampong op zaterdag weliswaar enigszins weg, maar is geen oplossing voor op de lange termijn.

Hockeyen in de regio

Behalve bij Kampong, Zwaluwen en Fletiomare wordt er ook in aanliggende plaatsen en gemeenten van Utrecht hockey beoefend. Zo is er in Bunnik een nieuwe hockeyvereniging waar mensen in Utrecht die willen hockeyen naartoe kunnen gaan. Dit kan door promotie van de Bunnikse hockeyvereniging worden gestimuleerd. Daarnaast zijn er wat betreft de hockeysport ook ontwikkelingen gaande in Bilthoven, Nieuwegein, Houten en Zeist. De aanbeveling is om in overleg te treden met omliggende plaatsen en gemeenten over de hockeysituatie. De gemeente Utrecht geeft aan dat 80 procent van de leden van hockeyvereniging Voordaan in Groenekan uit Utrecht afkomstig is.

9.5 Korfbal

Evenwicht

Alle korfbalverenigingen hebben voldoende ruimte voor de komende jaren. Alleen korfbalvereniging Synergo komt, wanneer zij in de pas loopt met de bevolkingsmatige groei, op een beperkt tekort in 2030 waardoor het wenselijk zou zijn om dan over een extra veld te beschikken. Gelet op de termijn waarop dit tekort te verwachten is en de beperkte omvang ervan, wordt geadviseerd om in 2016 of 2020 de situatie nogmaals tegen het licht te houden en te bezien of nog altijd voor 2030 een extra korfbalveld gewenst is. Landelijk gezien is korfbal een sport die een transformatie doormaakt van een buitensport naar een binnensport. Geluiden vanuit de gemeente geven aan dat in Utrecht de korfbalsport in de omgekeerde richting verandert: van een binnen- naar buitensport. Dit wordt onderschreven door een stijging ten opzichte van 2006 van het aantal pupillenteams.

9.6 Honk-/softbal

Toekomstig tekort

Voor de honk- en softbalsport in Utrecht wordt aanbevolen voorlopig geen actie te ondernemen, maar er zal wel rekening moeten worden gehouden met een toekomstig tekort bij Domstad Dodgers. Deze honk- en softbalvereniging kan voorlopig nog uit de voeten met 1 honkbal- en 1 jeugdhonkbal-/softbalveld, maar in 2020 ontstaat een tekort van 1 jeugdhonkbal-/softbalveld. Op sportpark Welgelegen is geen ruimte voor uitbreiding. Ook bestaat er op dit sportpark geen mogelijkheid om gezamenlijk met andere verenigingen ruimte te creëren. U.V.V. kan tot en met 2030 uit de voeten met hun accommodatie op sportpark Paperclip.

9.7 Handbal

Clusteren

Beide handbalverenigingen in Utrecht, Leidsche Rijn en VSC, gebruiken niet de volledige capaciteit van hun veld. Zeker de situatie bij VSC met één team en één veld is opmerkelijk. De vraag is of de investering in deze accommodatie binnen het sportbeleid te rechtvaardigen is, gelet op het beperkte bereik van deze investering (1 team). Mede gezien de trend dat de handbalsport steeds meer een indoor- in plaats van outdoorsport wordt, is de verwachting dat de behoefte aan handbalvelden niet meer gaat stijgen. De gemeente kan hierdoor in overweging nemen om de twee handbalverenigingen te clusteren op één van de accommodaties. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de hiermee vrijgekomen sportgrond te beperkt is om voor andere

sportdoelen aan te wenden. De uitzondering hierop is het handbalveld bij V.S.C. dat ruimte zou kunnen bieden aan extra tennisbanen, zie paragraaf 9.3 'Tennis'.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl